Chráněná území

Handrij Härtel

Ochrana přírody na začátku milenia

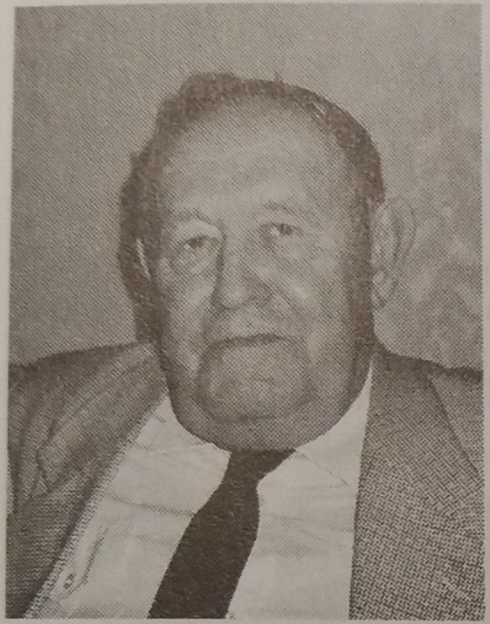

V prvních letech nového století, ba dokonce milenia, si můžeme položit otázku, v jaké situaci je ve světě ochrana přírody, jaké má perspektivy – problémy a naděje - a z nich vyplývající úkoly. Když jsem se odhodlal na ni redakci Ochrany přírody formou úvodníku odpovědět, shledávám, že jde o námět spíše na celou knihu než na krátký článek. To pro informaci čtenáře, pokud by se mu konstatace této úvahy zdaly příliš stručné a obecné.

Začněme ohlédnutím zpět. Ochrana přírody je mladý obor: ve své kontinuitě se rozvíjí necelá dvě století. Přitom to minulé neváhám nazvat stoletím ochrany přírody. Čeho všeho v něm náš obor dosáhl?

Byl vytvořen základ světové i národních soustav zvlášť chráněných území, zdokonalila se péče o ně, roste zájem a podpora ze strany širší veřejnosti. Izolovaná chráněná území začala být integrována – aniž by však ztrácela statut svébytných institucí – do systémů ekologické stability.

C

Jan Č
za
Jan
„H
tis
po
Jiří
le
is
N
Jaro
h
Lub
(V
Jan
C
v
Emi
p
Pro

Jiří

Nejstarší CHÚ na světě?

The world's first modern nature reserve was established in 1821 by the naturalist and explorer **Charles Waterton** around his estate in Walton Hall, **West Yorkshire**. He spent £9000 on the construction of a three-mile long, 9 ft tall wall to enclose his park against poachers. He tried to encourage bird life by planting trees and hollowing out trunks for owls to nest in.

Zdroj: Wikipedia

Nejstarší CHÚ na světě?

4 území s horkými prameny v Arkansas/USA (1832):

Hot Springs National Park (1921)

Zdroj: Wikipedia

Nejstarší CHÚ v Evropě?

Nejstarší přírodní rezervace v Evropě chráněná zákonem:

Fontainebleau u Paříže (1872): UNESCO-MAB Biosphere Reserve

Zdroj: Wikipedia

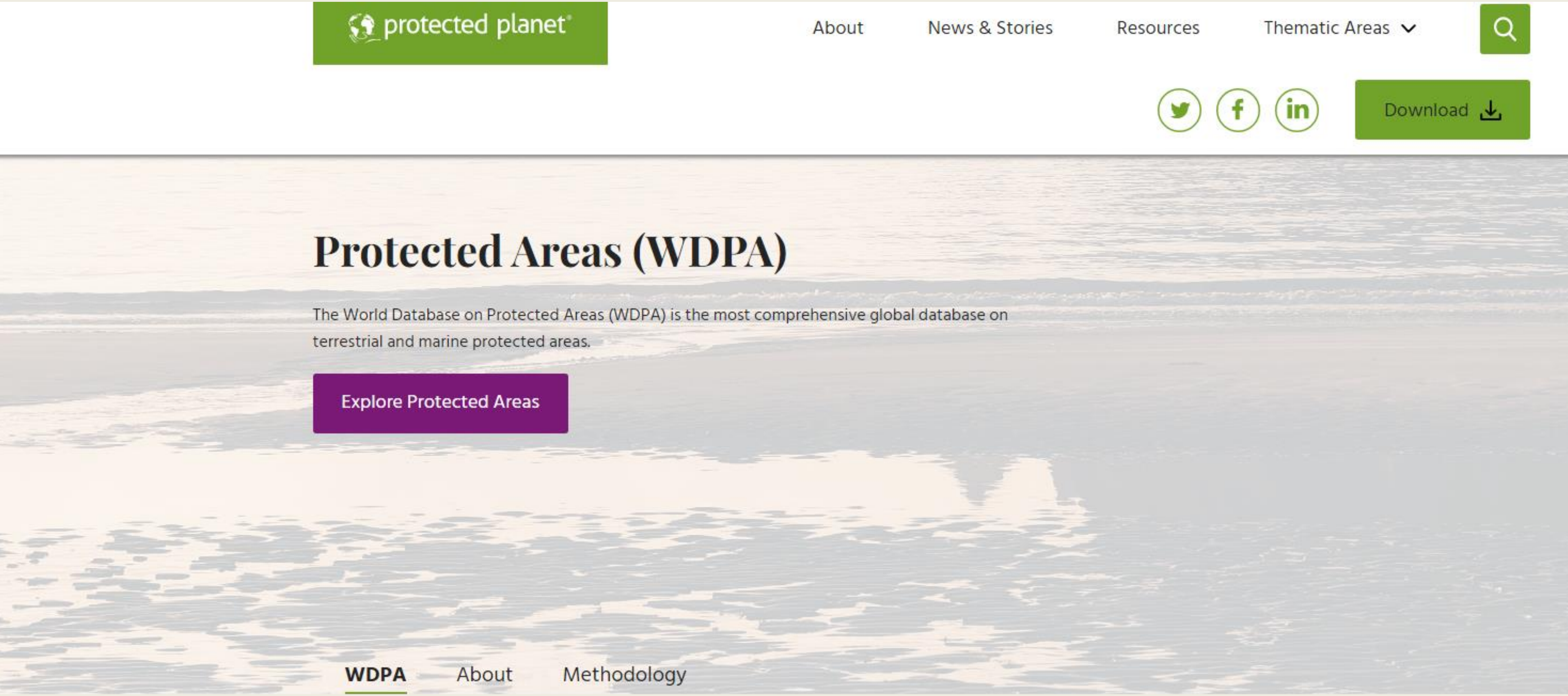

Zdroj: protected.planet.net

WDPA
Co rozumíme chráněným územím

"A clearly defined geographical space, recognised, dedicated and managed, through legal or other effective means, to achieve the long-term conservation of nature with associated ecosystem services and cultural values" (Dudley 2008).

Chráněné území je „jasně definovaný geografický prostor, který je uznaný, specializovaný a o který se **pečuje** – prostřednictvím právních nebo jiných účinných prostředků – tak, aby dlouhodobě zajišťoval ochranu (uchování) přírody spolu se souvisejícími ekosystémovými službami a kulturními hodnotami."

Zdroj: protected.planet.net

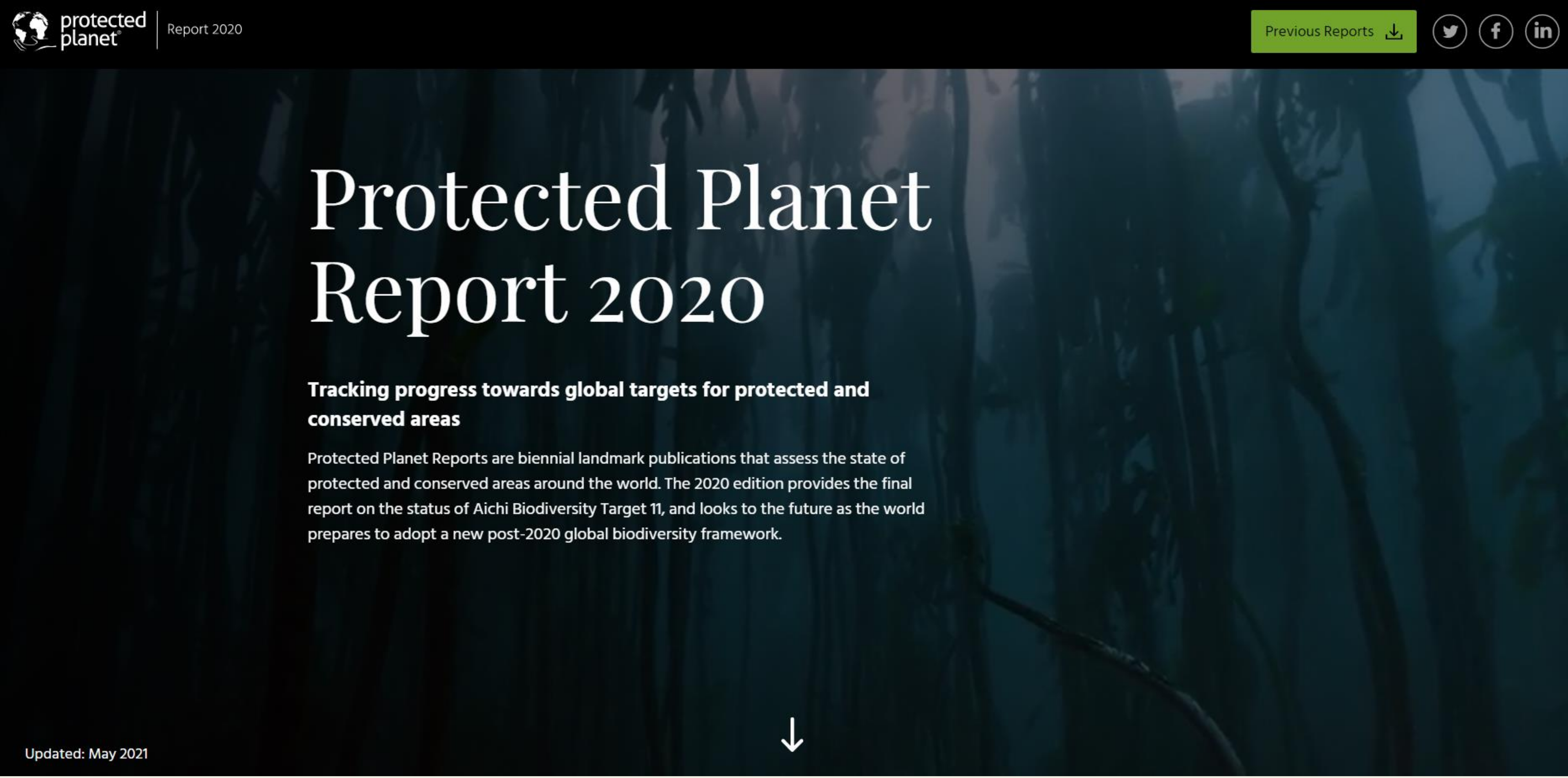

Zdroj: protected.planet.net

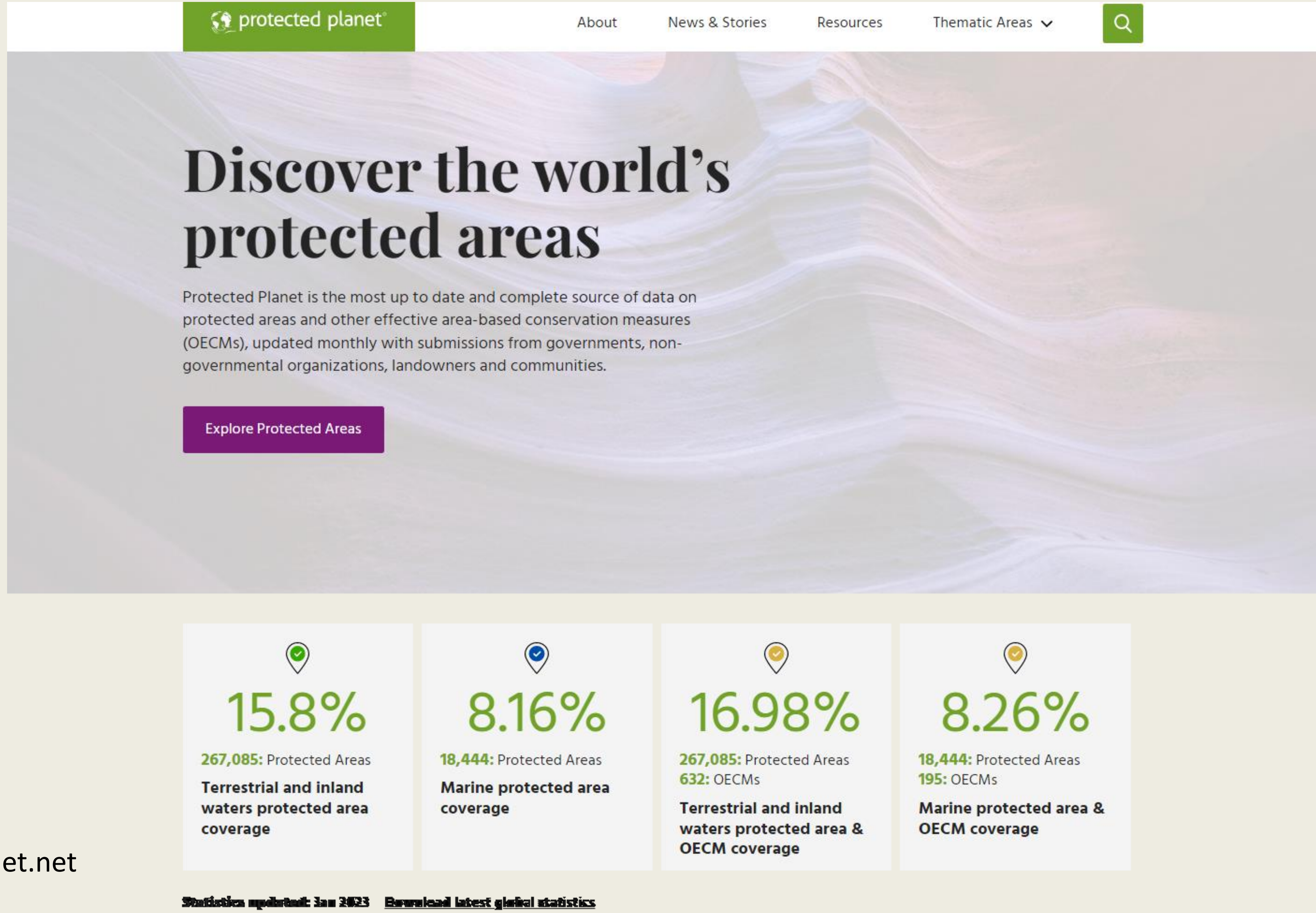

Zdroj: protected.planet.net

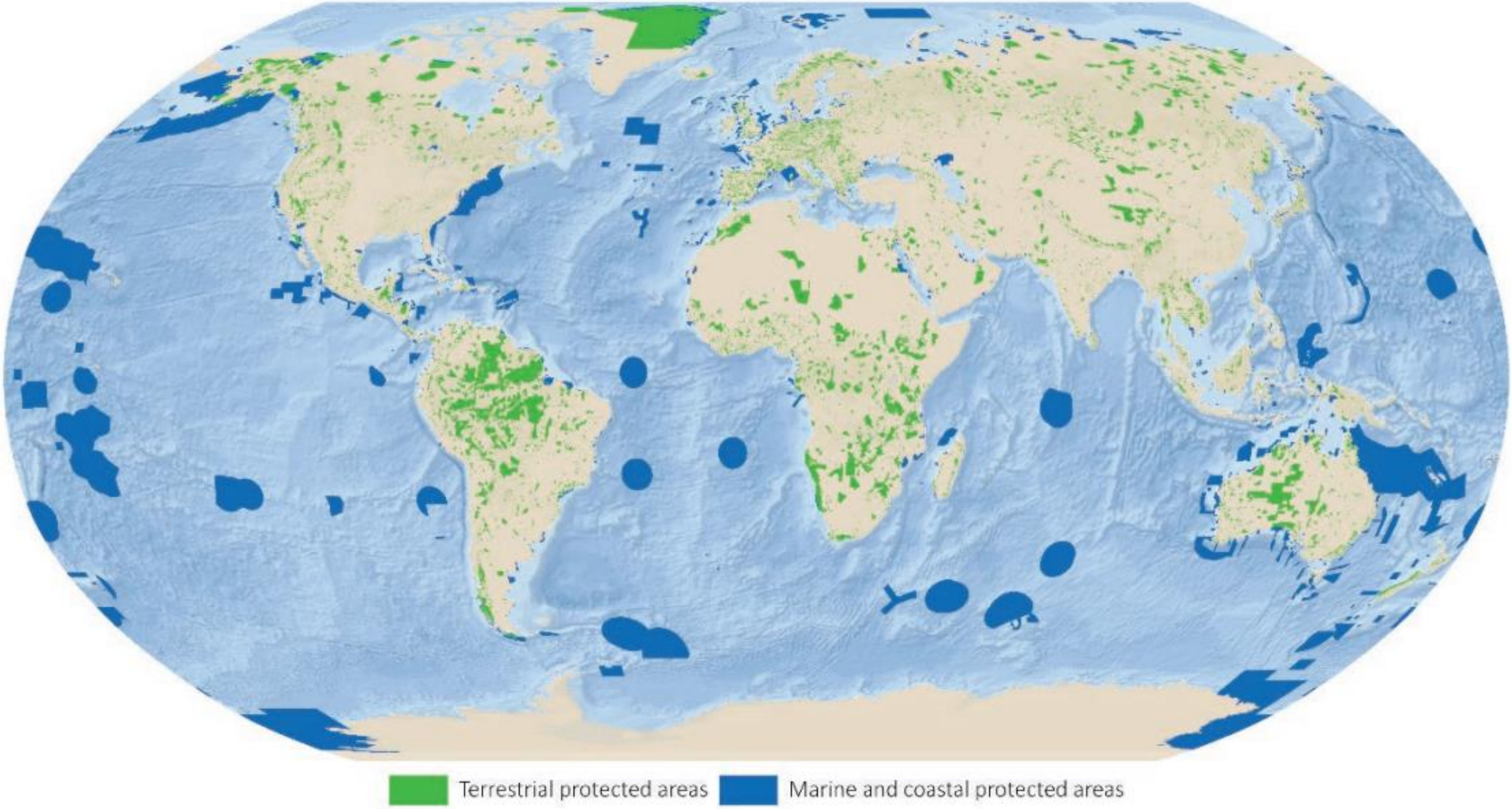

Figure 1*. Spatial distribution of the world's protected areas. Source: UNEP-WCMC and IUCN, 2018a.*[2]

Zdroj: protected.planet.net

Table 2: *Attributes of the 10 largest designated protected areas (Source: IUCN and UNEP-WCMC 2014)*

Region	Name	Type	Area, km²
Oceania	Natural Park of the Coral Sea (France)	Marine	1,292,967
Southern Oceans	South Georgia and South Sandwich Islands Marine Protected Area (UK)	Marine	1,070,000
Oceania	Coral Sea, Australia	Marine	989,842
North America	North-East Greenland, Greenland	Terrestrial	972,000
Middle East	Ar-Rub'al-Khali, Saudi Arabia	Terrestrial	640,000
Asia	British Indian Ocean Territory Marine Protected Area (Chagos), UK	Marine	640,000
Oceania	Kermadec, New Zealand	Marine	469,276
Oceania	Phoenix Islands, Kiribati	Marine	410,500
North America	Papahānaumokuākea, USA	Marine	362,075
Oceania	Great Barrier Reef, Australia	Marine	348,700

Zdroj: protected.planet.net

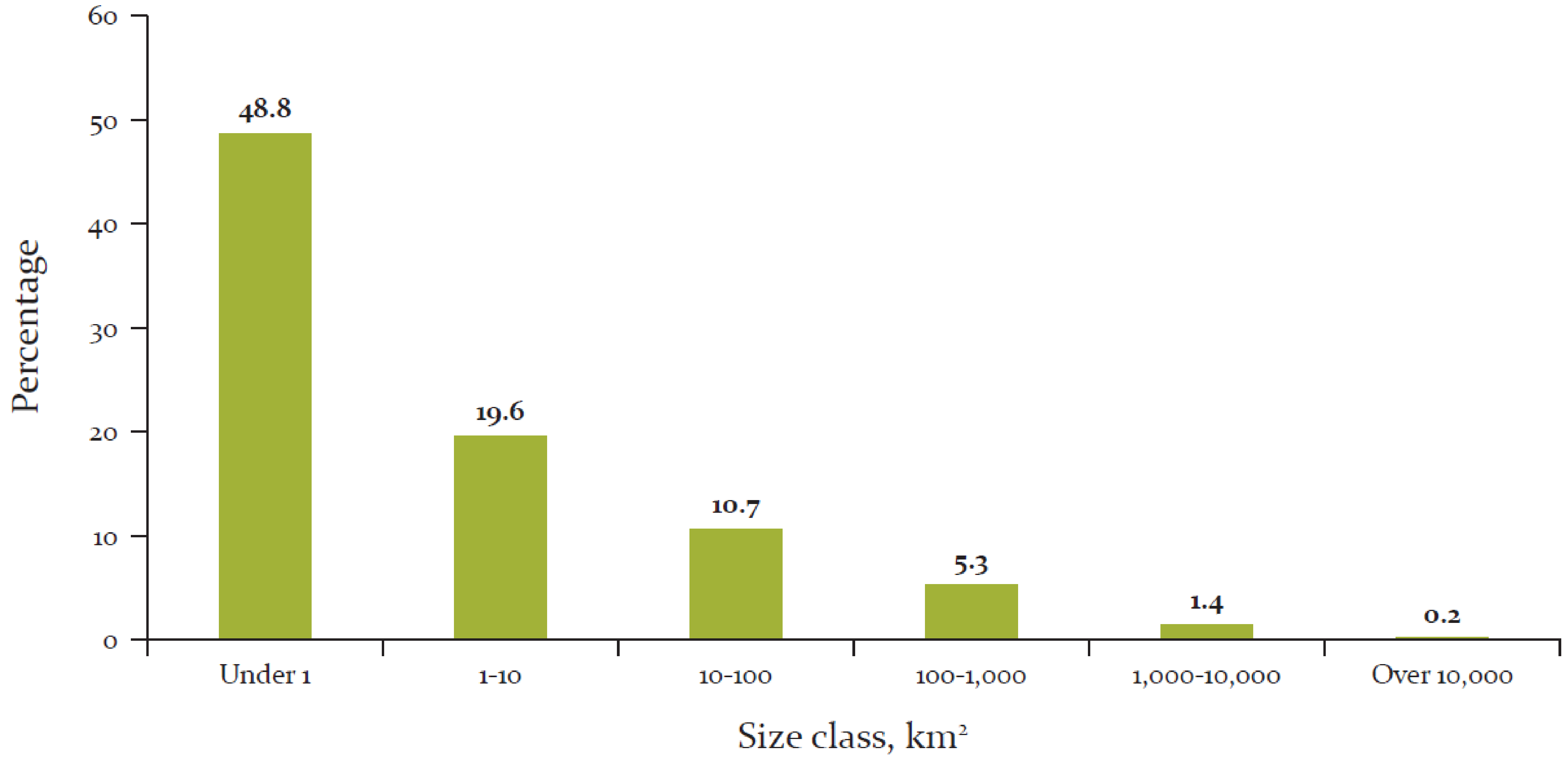

Figure 8: *Proportion of sites per size class, in km² (Source: UNEP-WCMC 2014)*

Zdroj: protected.planet.net

Nárůst chráněných území během 20. stol.

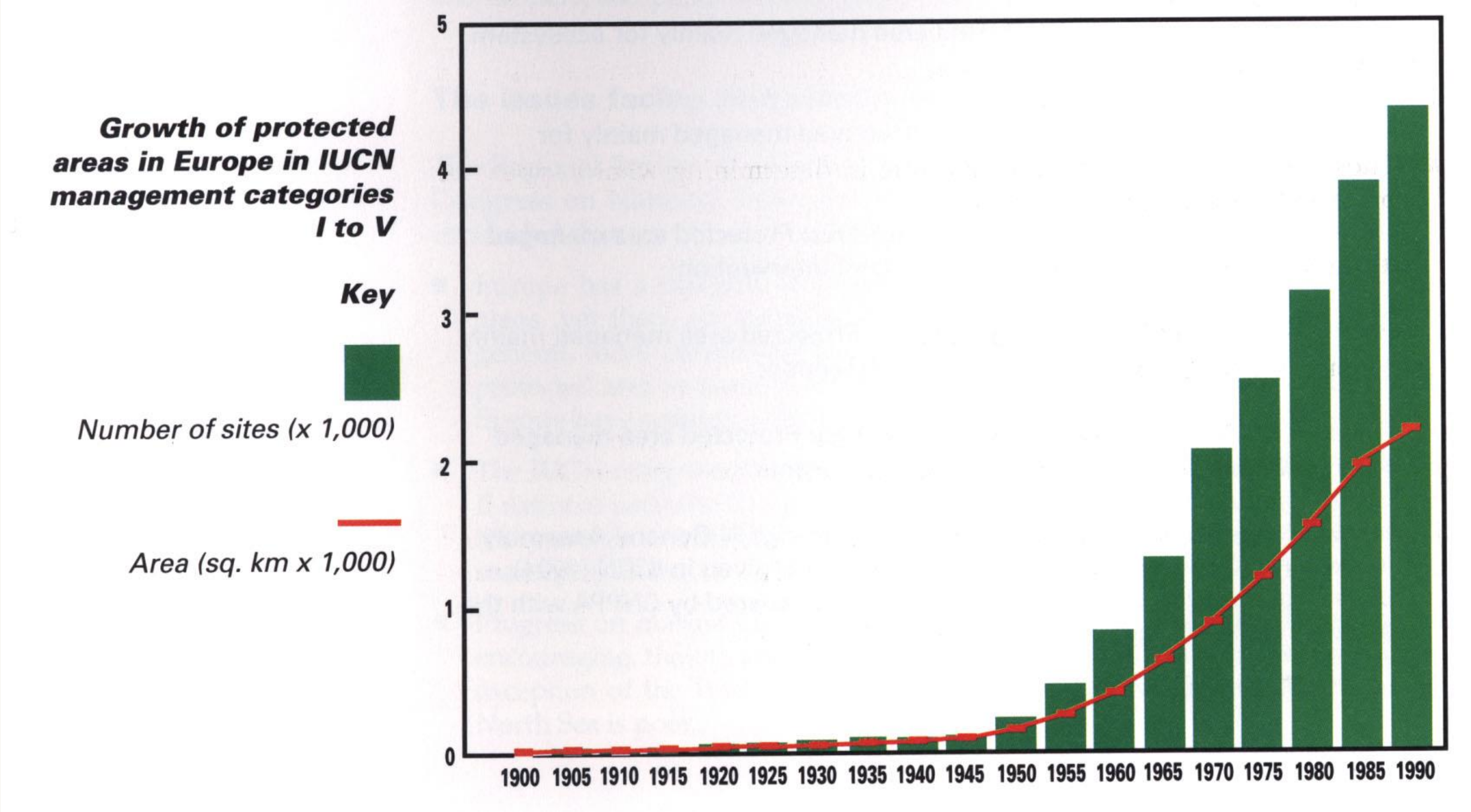

Zdroj: Parks for Life 1994

Nárůst chráněných území během 20. stol.

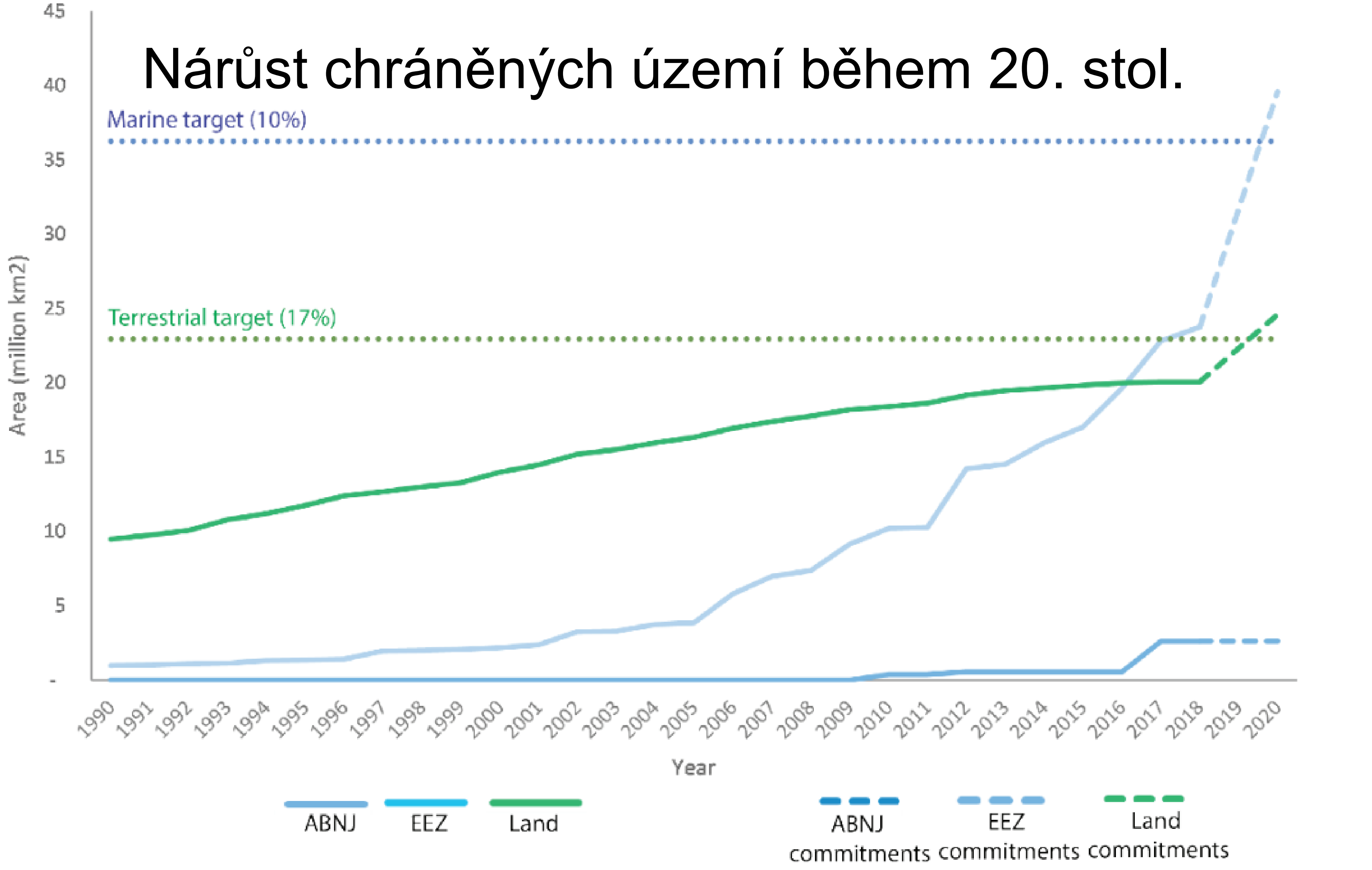

Figure 3: *Growth in protected area coverage on land and in the ocean (EEZ and ABNJ) between 1990 and 2018 and projected growth to 2020 according to commitments from countries and territories. Source: Unpublished data from the CBD Secretariat, UNEP-WCMC and IUCN (2018a).*

Zdroj: protected.planet.net

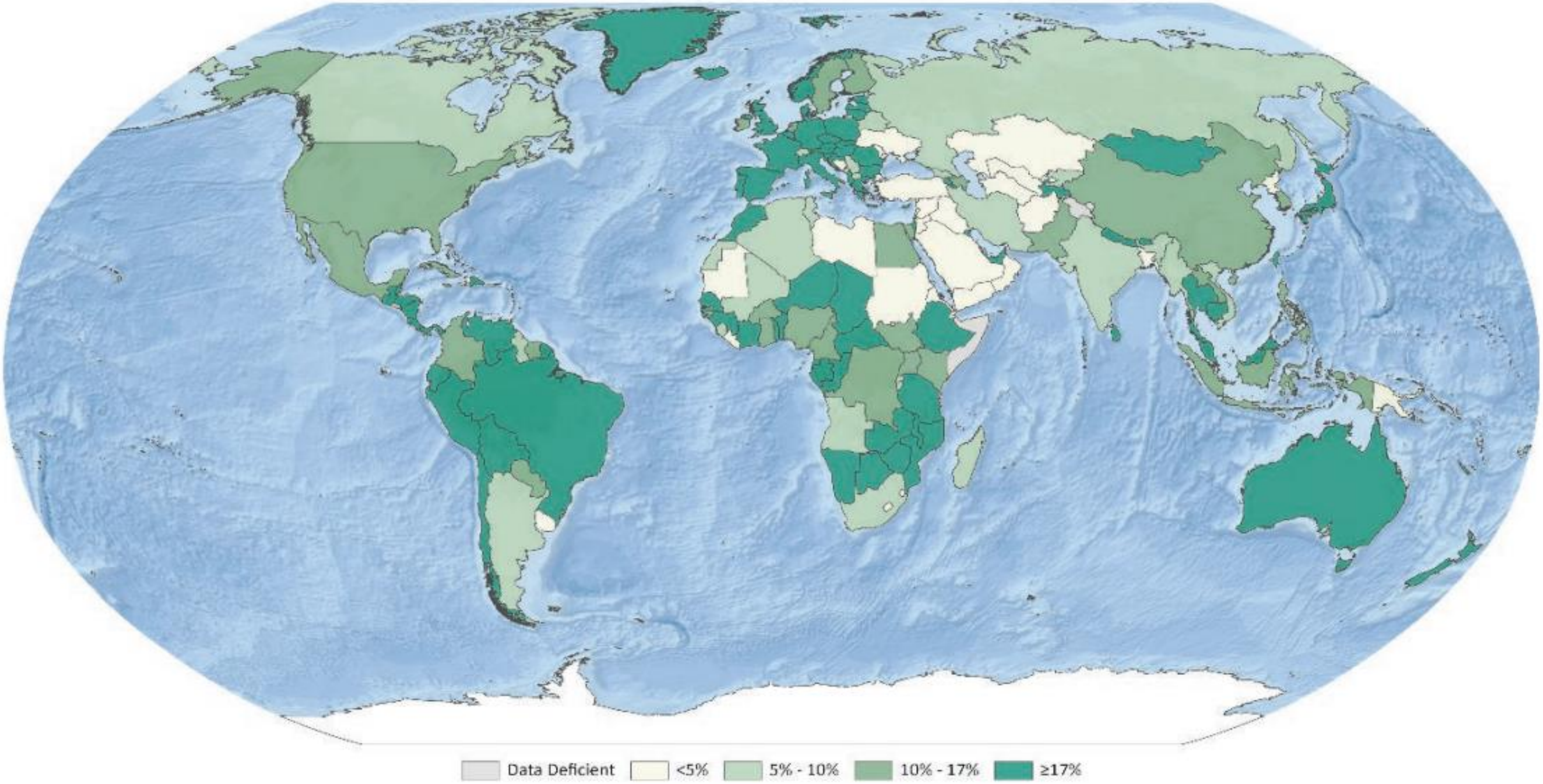

Figure 4. *Extent of terrestrial coverage of protected areas between countries and territories. Source: UNEP-WCMC and IUCN, 2018a.*[4]

Zdroj: protected.planet.net

Table 3.6 Protected area coverage of terrestrial biomes

Terrestrial biome	Total land area (km^2)	Protected area (km^2)	Protected area (%)
Tropical and subtropical moist broadleaf forests	19 896 257	4 712 331	23.7
Tropical and subtropical dry broadleaf forests	3 025 997	290 896	9.6
Tropical and subtropical coniferous forests	712 617	83 513	11.7
Temperate broadleaf and mixed forests	12 835 688	1 540 766	12.0
Temperate coniferous forests	4 087 094	687 694	16.8
Boreal forests/taiga	15 077 946	1 570 569	10.4
Tropical and subtropical grasslands, savannahs and shrublands	20 295 446	2 973 704	14.7
Temperate grasslands, savannahs and shrublands	10 104 108	456 517	4.5
Flooded grasslands and savannahs	1 096 130	339 170	30.9
Montane grasslands and shrublands	5 203 411	1 393 007	26.8
Tundra (excluding four Antarctic ecoregions)	8 313 849	1 812 734	21.8
Mediterranean forests, woodlands and scrub	3 227 268	512 190	15.9
Deserts and xeric shrublands	27 984 645	3 382 967	12.1
Mangroves	348 519	97 983	28.1

Coverage was calculated based on all protected areas shown in Figure 3.6, eliminating spatial overlaps of different protected areas.
Sources: Olsen et al. (2001); IUCN and UNEP-WCMC (2014)

Zdroj: protected.planet.net

Box 15. Human Footprint: Areas under intense human pressure

One way to assess how protected areas can be linked into the wider land and seascape is to assess areas of remaining wilderness or low human foot-print, as identified on land (e.g. Venter et al., 2016) and in the ocean (e.g. Jones et al., 2018b), as this gives a clear indication of how connected landscapes and seascapes are, from an ecological perspective.

However, it is also critical to gauge how intact protected areas are, within their boundaries. Using a comprehensive global map of human pressure, Jones et al. (2018a) have shown that one third (32.8%) of terrestrial protected areas are under intense human pressure. Furthermore, 55% of protected areas that were designated before 1992, when the CBD was adopted, have experienced increases in human pressures.

Progress in halting global biodiversity loss may be undermined by widespread human pressure inside protected areas. There is therefore an urgent need for countries to undertake assessments of human pressure and habitat condition within protected areas and to improve management. The analysis also shows that protected areas yield substantial impact in reducing ecosystem conversion compared to conversion suffered in unprotected regions.

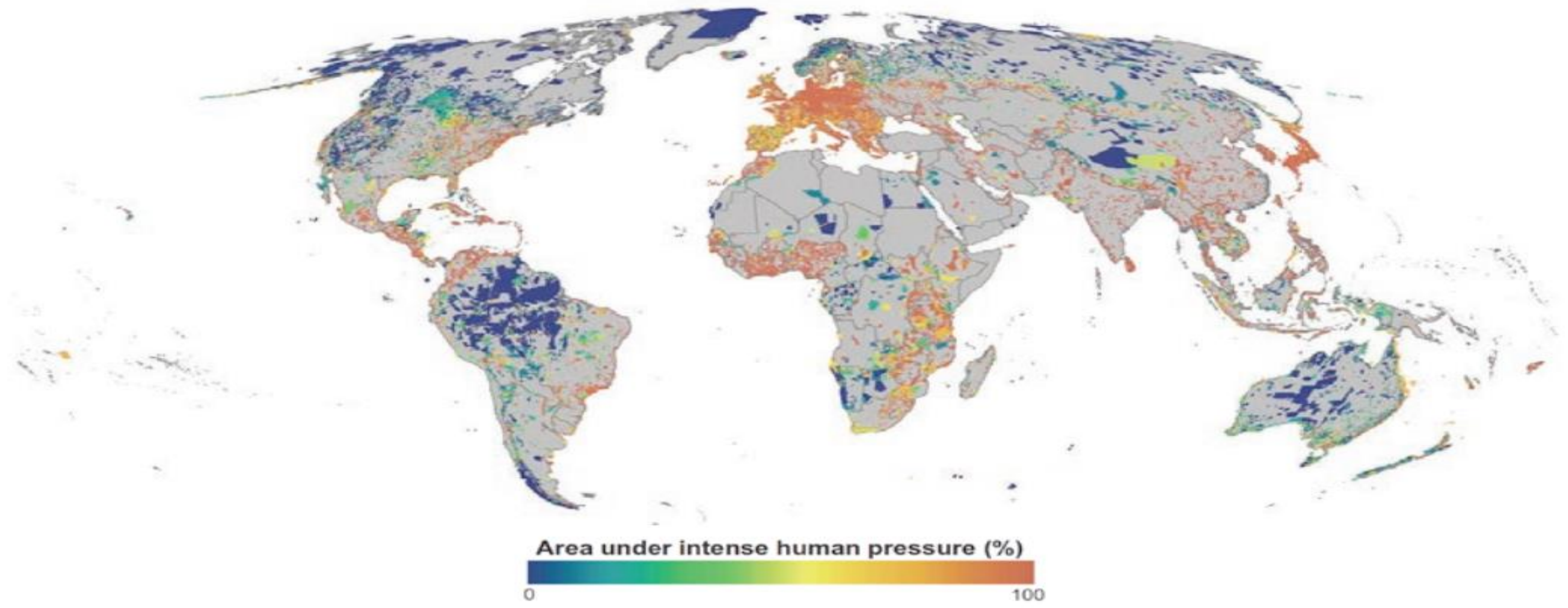

Percentage of each protected area that is subject to intense human pressure, spanning from low (blue) to high (orange) levels. Source: Jones et al. (2018a)

Zdroj: protected.planet.net

Box 16. Habitat loss, protected areas and the earth's remaining wild places.

Watson et al. (2016a) used the revised Human Footprint map (Venter et al. 2016) to measure habitat conversion and showed that between 1993 and 2009 protected area establishment outpaced habitat conversion across all biomes and the majority of ecoregions globally. However, they also highlighted the fact that more than half of ecoregions were still undergoing a high ratio of conversion to protection, and identified several ecoregions where recent habitat conversion was severe and protected area coverage very low. In another study, Watson et al. (2016b) showed that the Earth's wilderness areas were disappearing at a rate that has significantly outpaced their protection over the past two decades.

To address gaps in knowledge, the National Geographic Society (NGS) is developing a Human Impact Map aimed at identifying the planet's remaining, relatively untouched terrestrial landscapes.[18] Regions have been identified as 'wild' if they have low human populations and are places where nature is relatively unimpeded by activity to support human development (such as farming and energy production). The Human Impact Map has been derived from multiple datasets for population, livestock, agriculture and land cover from 2005 to 2017. Based on these data, 20.4% of the earth's remaining areas of low human impact are within protected areas (see Figure below), while 11.5% of the world is both protected and under low human impact.

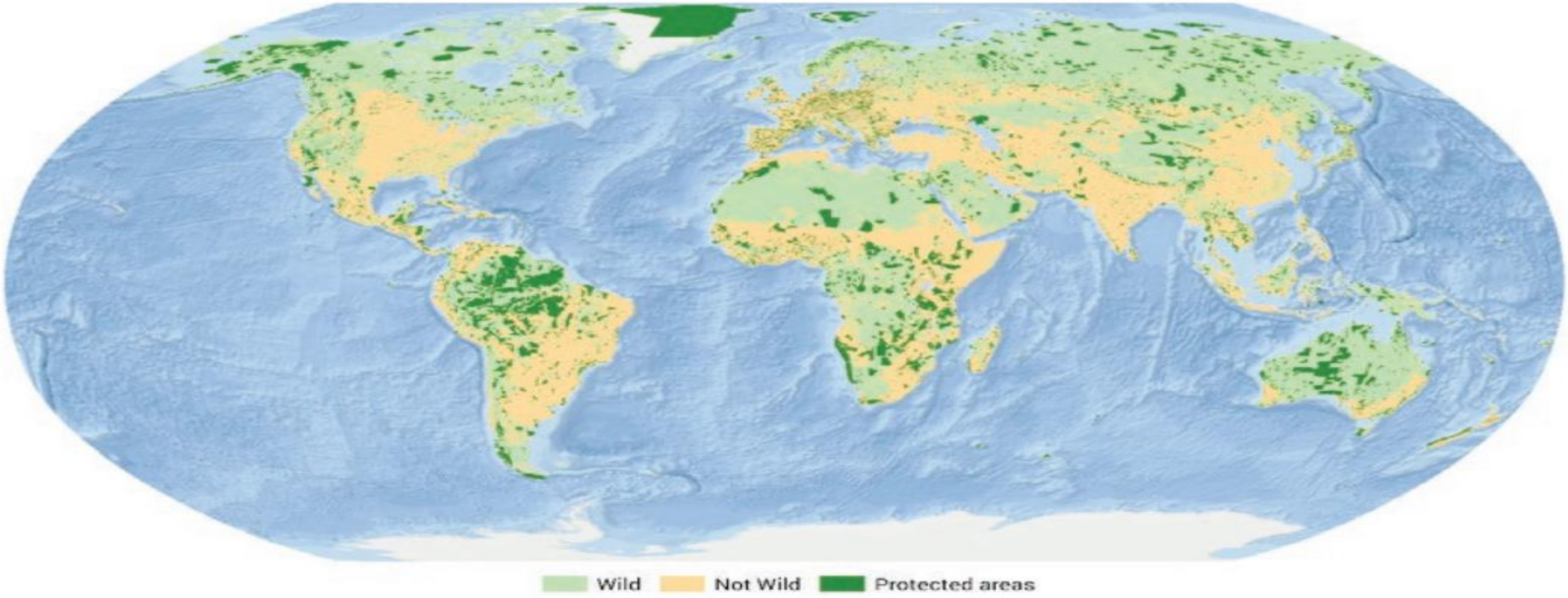

Overlap of the earth's remaining areas of low human impact with protected areas. Source: Human Impact Map (NGS), UNEP-WCMC and IUCN (2018a).

Zdroj: protected.planet.net

Europe

176689

Total Protected Areas

14558 With management effectiveness evaluations

- Terrestrial and Inland Waters Protected Areas
- Marine Protected Areas
- Other effective area-based conservation measures

10

Total Other effective area-based conservation measures

62

Number of countries

Polygons/Points ratio

Polygons 95% Points 5%

Map Disclaimer

The designations employed and the presentation of material on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Secretariat of the United Nations concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Final status of the Abyei area is not yet determined.

Zdroj: protected.planet.net

Europe

176689
Total Protected Areas

14558 With management effectiveness evaluations

- Terrestrial and Inland Waters Protected Areas
- Marine Protected Areas
- Other effective area-based conservation measures

10
Total Other effective area-based conservation measures

62
Number of countries

Polygons/Points ratio

Polygons 95% Points 5%

Map Disclaimer

The designations employed and the presentation of material on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the Secretariat of the United Nations concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Final status of the Abyei area is not yet determined.

Zdroj: protected.planet.net

Chráněná území: 3 úrovně

- globální
- evropská (EU)
- národní

Globální úroveň

- Ramsarské lokality (UNEP)
- Biosférické rezervace MaB UNESCO
- Geoparky UNESCO
- Světové dědictví UNESCO

- Important Birds Areas
- Important Plant Areas
- Key Biodiversity Areas
- IUCN categories

IUCN Green List

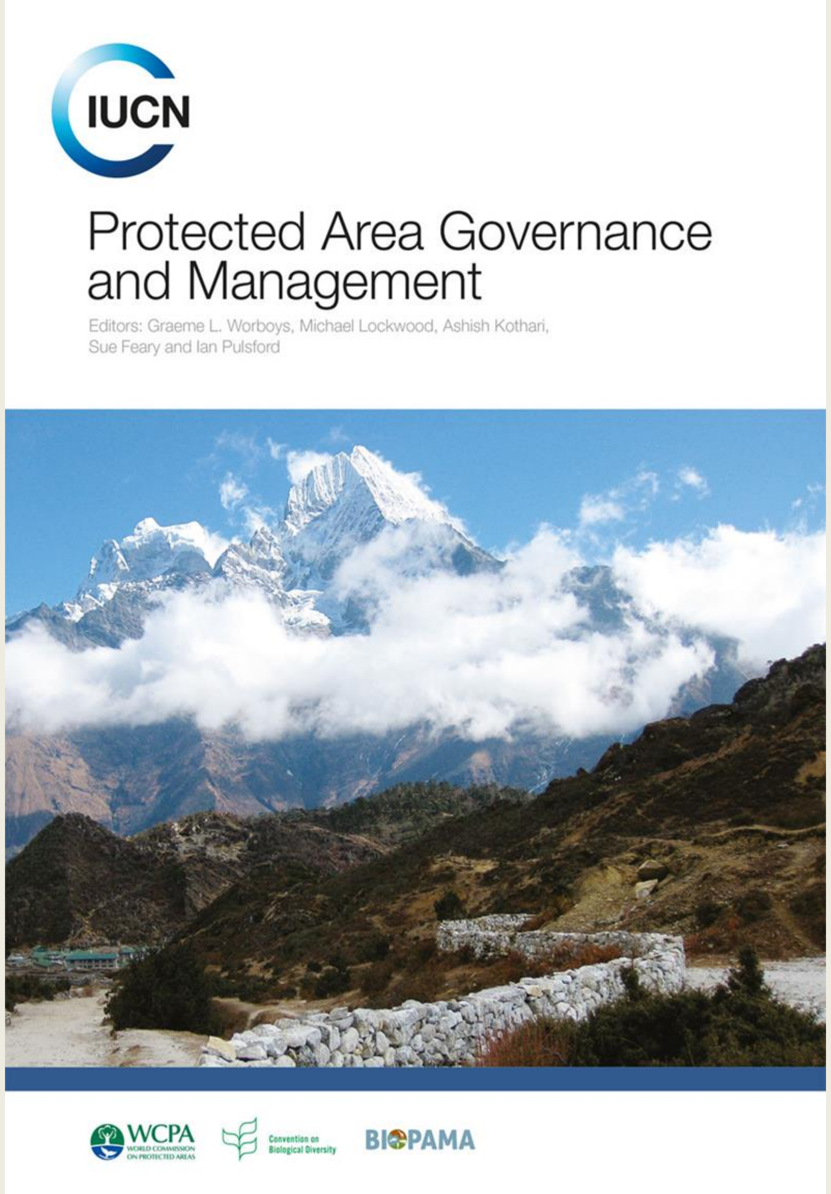

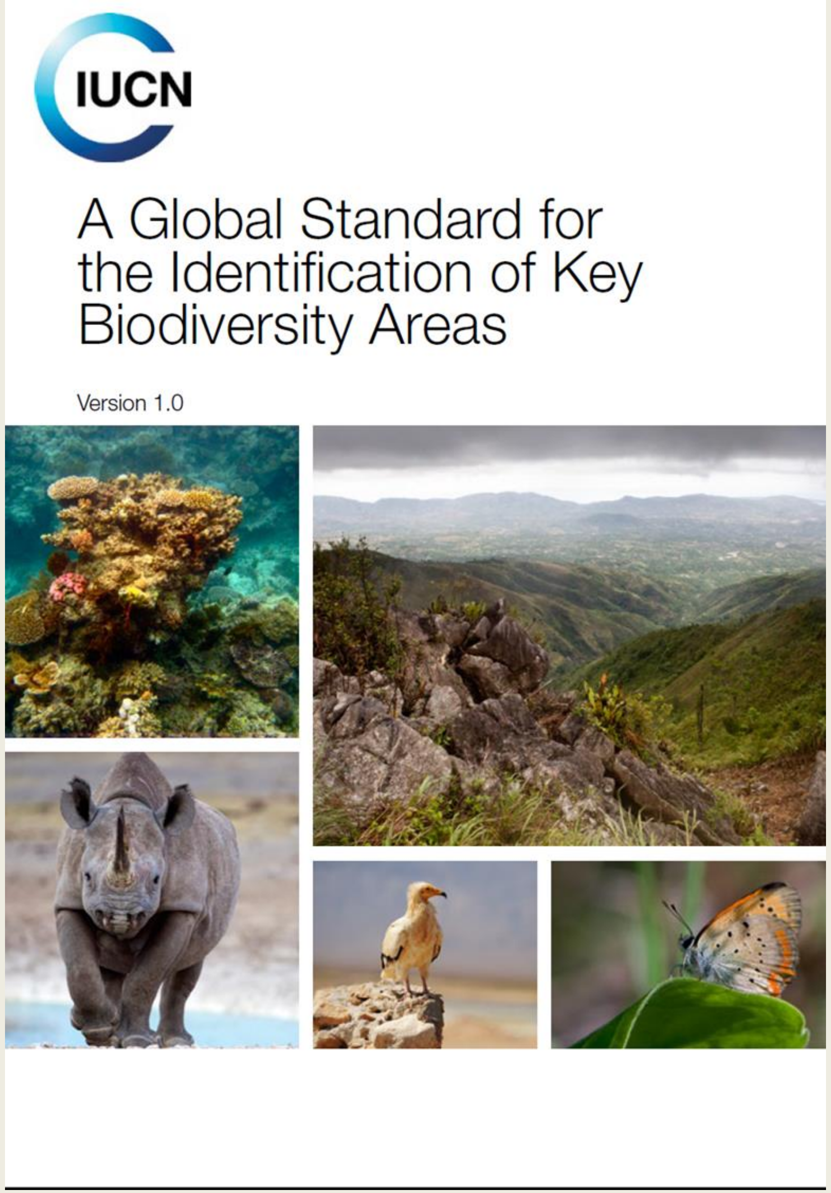

Zdroj: https://www.iucn.org/

Zdroj: https://www.ramsar.org/

RAMSAR SITES AROUND THE WORLD

The network of Ramsar Sites is truly global, and includes coastal and inland wetlands of all types in all six Convention on Wetlands regions.

Mokřady mezinárodního významu v České republice

- **Mokřady**
- **Typ mokřadu**
- **Kategorie pro členění mokřadů České republiky**
- **Ramsarská úmluva**
- **Mokřady mezinárodního významu v České republice**
- **Kritéria pro výběr mokřadů mezinárodního významu**

Jako jednu ze základních povinností ukládá Ramsarská úmluva účastnickým státům vybrat na svém území minimálně jeden mokřad, který svými přírodními hodnotami odpovídá schváleným kritériím a zařadit ho do seznamu mokřadů mezinárodního významu. Účastnický stát se tím zároveň zavazuje, že mokřadům zapsaným do seznamu bude věnovat zvýšenou péči a ochranu. Česká republika zařadila do seznamu Ramsarské úmluvy celkem 14 lokalit:

RS01 Šumavská rašeliniště (10 224,539 ha rok zapsání do seznamu: 1990)
RS02 Třeboňské rybníky (9 623,674 ha rok zapsání do seznamu: 1990)
RS03 Novozámecký a Břehyňský rybník (927,150 ha rok zapsání do seznamu: 1990)
RS04 Lednické rybníky (690,960 ha rok zapsání do seznamu: 1990)
RS05 Litovelské Pomoraví (6 194,278 ha rok zapsání do seznamu: 1993)
RS06 Poodří (4 427,356 ha rok zapsání do seznamu: 1993)
RS07 Krkonošská rašeliniště (250,692 ha rok zapsání do seznamu: 1993)
RS08 Třeboňská rašeliniště (1 051,226 ha rok zapsání do seznamu: 1993)
RS09 Mokřady dolního Podyjí (11 524,851 ha rok zapsání do seznamu: 1993)
RS10 Mokřady Liběchovky a Pšovky (361,041 ha rok zapsání do seznamu: 1998)
RS11 Podzemní Punkva (1 571,620 ha rok zapsání do seznamu: 2004)
RS12 Krušnohorská rašeliniště (11 223,830 ha rok zapsání do seznamu: 2006)
RS13 Horní Jizera (2 302,909 ha rok zapsání do seznamu: 2012)
RS14 Pramenné vývěry a rašeliniště Slavkovského lesa (3 202,344 ha rok zapsání do seznamu: 2012)

Zdroj: https://mokrady.ochranaprirody.cz/

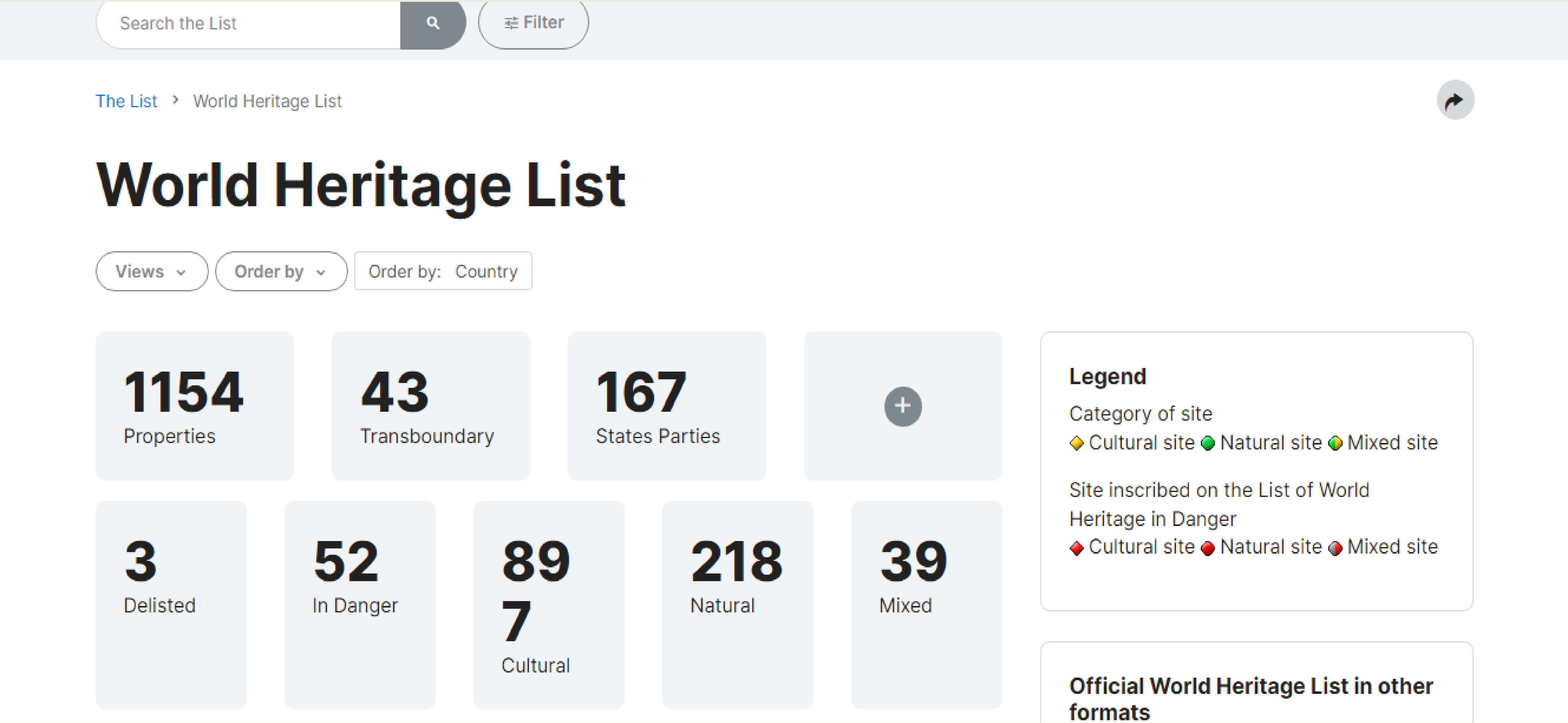
Search the List

Filter

The List › World Heritage List

World Heritage List

Views | Order by | Order by: Country

1154	Properties
43	Transboundary
167	States Parties
3	Delisted
52	In Danger
897	Cultural
218	Natural
39	Mixed

Legend

Category of site

Cultural site Natural site Mixed site

Site inscribed on the List of World Heritage in Danger

Cultural site Natural site Mixed site

Official World Heritage List in other formats

Zdroj: https://whc.unesco.org/en/list/

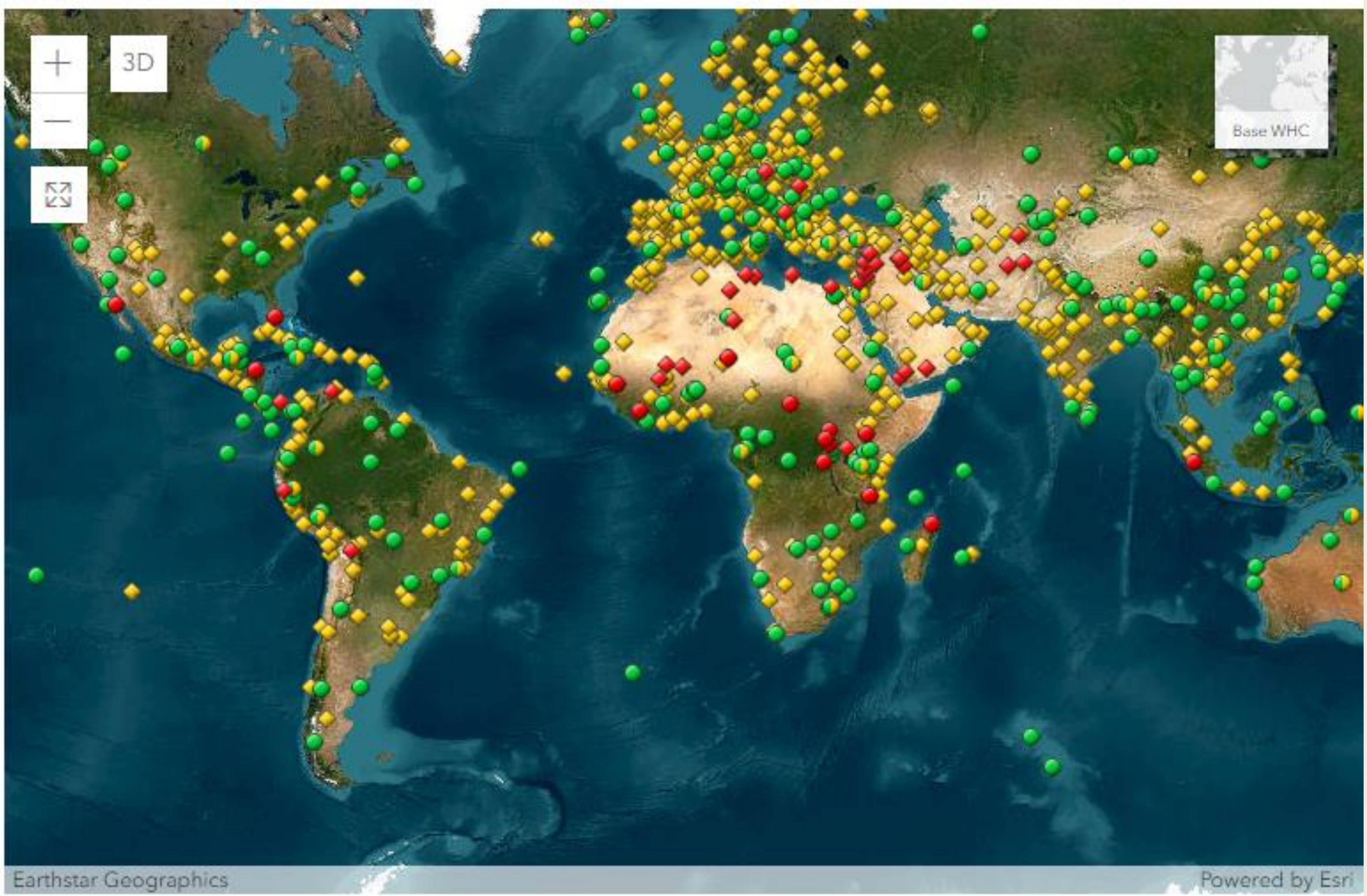

Zdroj: https://whc.unesco.org/en/list/

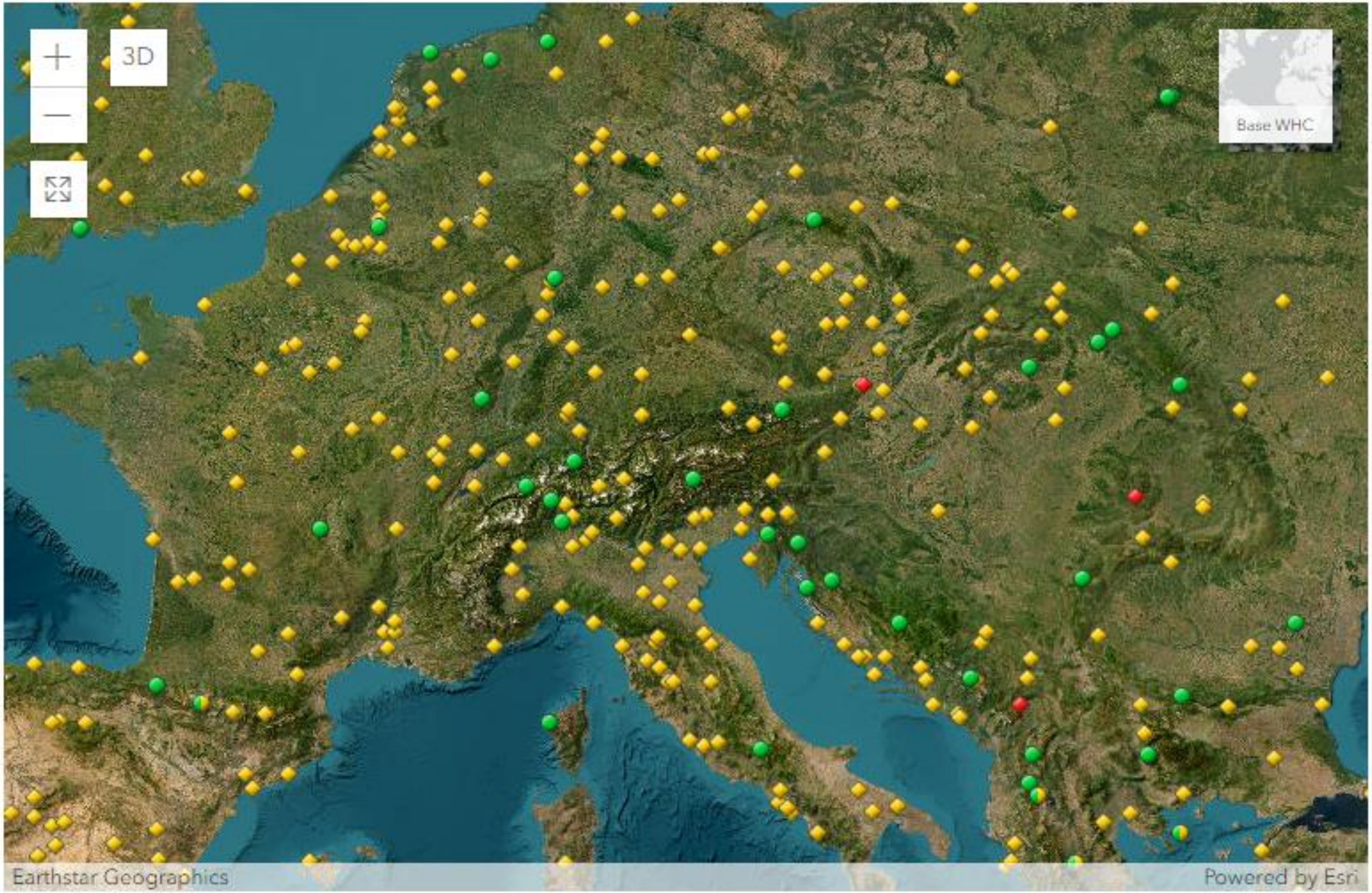

Zdroj: https://whc.unesco.org/en/list/

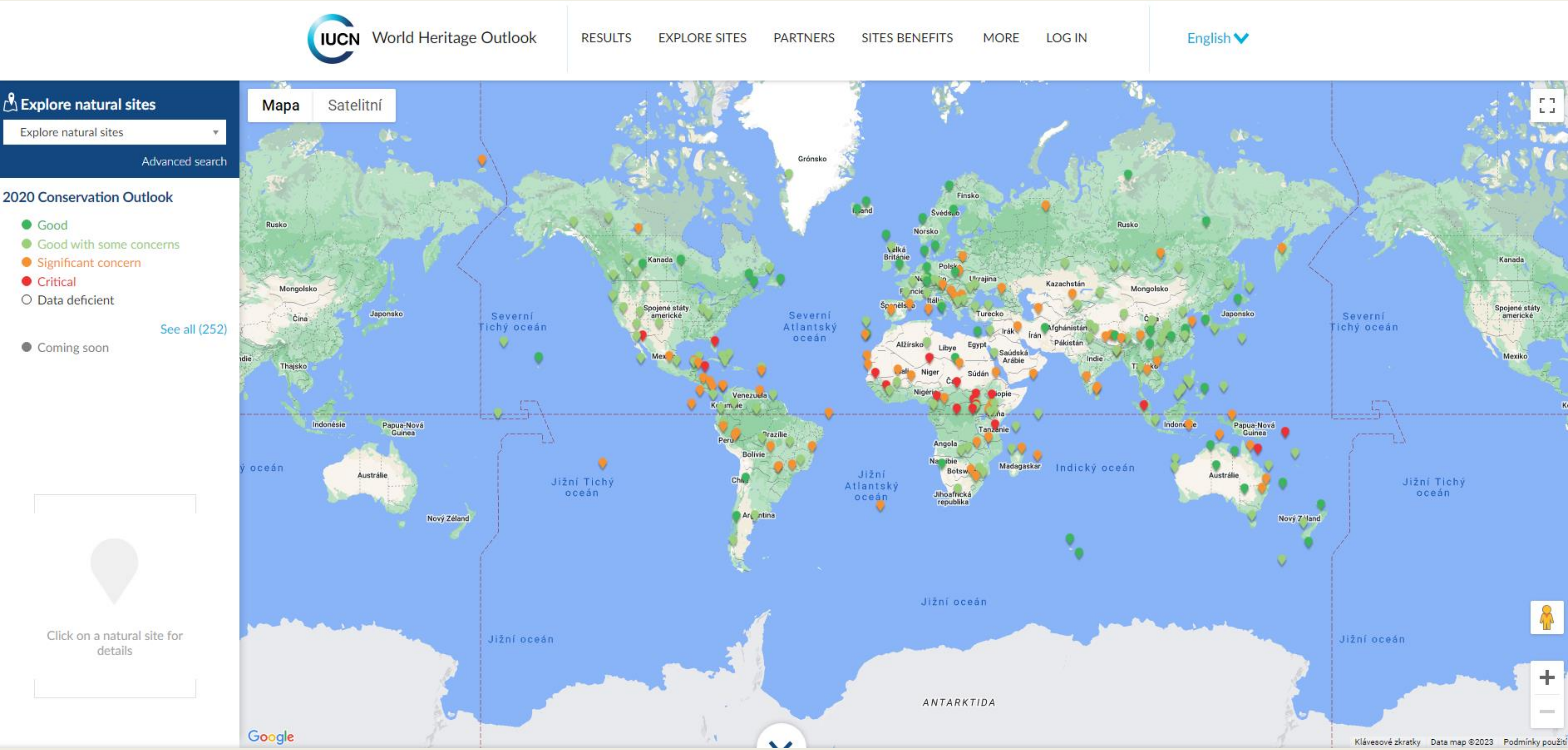

Zdroj: protected.planet.net

Témata

- Ochrana ovzduší
- Voda
- Odpadové hospodářství
- Příroda a krajina
  - Obecná ochrana přírody a krajiny
  - Zvláště chráněná území
  - Ochrana druhů
  - Mezinárodní úmluvy v ochraně přírody
  - CITES - obchod s ohroženými druhy
  - Natura 2000
  - Invazní druhy
  - Botanické a zoologické zahrady
  - Dotační programy v ochraně přírody
  - Ochrana půdy

Přírodní dědictví na seznamu UNESCO – potenciál České republiky

Potenciál české přírody pro eventuální nominaci na seznam přírodního dědictví UNESCO se stává, zejména v posledních letech, hojně diskutovaným tématem. Podobně jako v jiných zemích je tomu tak proto, že nominace na seznam UNESCO vznikají stále častěji iniciativou zdola, z regionů, přičemž není žádným tajemstvím, že primární motivací úvah o nominaci často není potřeba zajištění vyšší ochrany daného území, ale spíše snaha o zvýšení atraktivity dané lokality pro cestovní ruch.

Spolu s tím, jak na seznamu UNESCO neustále přibývá kulturních, přírodních nebo smíšených památek, roste adekvátně i potřeba důsledně dbát na jejich reprezentativní výběr a na zachování vysokého standardu kvality. Tendence ke značnému nárůstu nominací v posledních letech a s tím logicky spojený nárůst zamítnutých nominací vedly Výbor pro světové dědictví (*World Heritage Committee*) k formulaci Globální strategie pro vyvážený, reprezentativní a důvěryhodný Seznam světového dědictví (*Global Strategy for a Balanced, Representative and Credible World Heritage List*). Tato strategie zajišťuje, že seznam i v budoucnu bude zahrnovat skutečně pouze nejvýznamnější světové kulturní a přírodní památky. Tím je ovšem zároveň ztížen přístup zejména pro potenciální evropské lokality, neboť ty představují společně s ruskými lokalitami téměř polovinu dosud zapsaných lokalit na Seznam. V případě potenciálních lokalit přírodního dědictví je tato situace navíc ztížena skutečností, že Evropa představuje kontinent s největším ovlivněním přírody lidskou kulturou, takže ve srovnání s jinými kontinenty zde nacházíme jen zlomek nedotčených nebo velmi málo dotčených přírodních území.

To je i důvodem, proč Česká republika nemá dosud na seznamu UNESCO zapsanou ani jednu přírodní památku. Nízký potenciál pro úspěšnou nominaci přírodních lokalit v České republice na seznam UNESCO konstatovala i **„Studie posouzení potenciálu a vhodnosti nominace přírodních památek České republiky“** (Härtel et Sukeníková, eds, 2010). MŽP zadalo vypracování této studie Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR právě s

Kalendář akcí

září 21 2016 — *Konference* — **Konference České národní parky 2016** — 21.09.2016 - 22.09.2016

srpen 1 2016 — *Akce MŽP* — **Fotosoutěž "Moje magické místo"** — 01.08.2016 - 30.09.2016

září 8 2016 — *Akce* — **Závěrečný seminář projektu "Monitoring přirozených lesů ČR"** — 08.09.2016

září 13 2016 — *Akce* — **Seminář „Energetické úspory místních samospráv: Pakt starostů a primátorů“** — 13.09.2016

září 13 2016 — *Akce* — **Den otevřených dveří České inspekce životního prostředí** — 13.09.2016

Další akce

STUDIE POSOUZENÍ POTENCIÁLU A VHODNOSTI NOMINACE

PŘÍRODNÍCH PAMÁTEK ČESKÉ REPUBLIKY

NA SEZNAM SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ UNESCO

Handrij Härtel & Klára Sukeníková (eds)

2010

https://www.researchgate.net/publication/344455333_Studie_posouzeni_potencialu_a_vhodnosti_nominace_prirodnich_pamatek_Ceske_republiky_na_Seznam_svetoveho_dedictvi_UNESCO

„Studie posouzení potenciálu a vhodnosti nominace přírodních památek České republiky“ (Härtel et Sukeníková (eds.) (2010)

Autor: Marie Čcheidzeová – Vlastní dílo, CC BY-SA 4.0, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=107888369

Foto: Handrij Härtel

„Studie posouzení potenciálu a vhodnosti nominace přírodních památek České republiky“ (Härtel et Sukeníková (eds.) (2010)

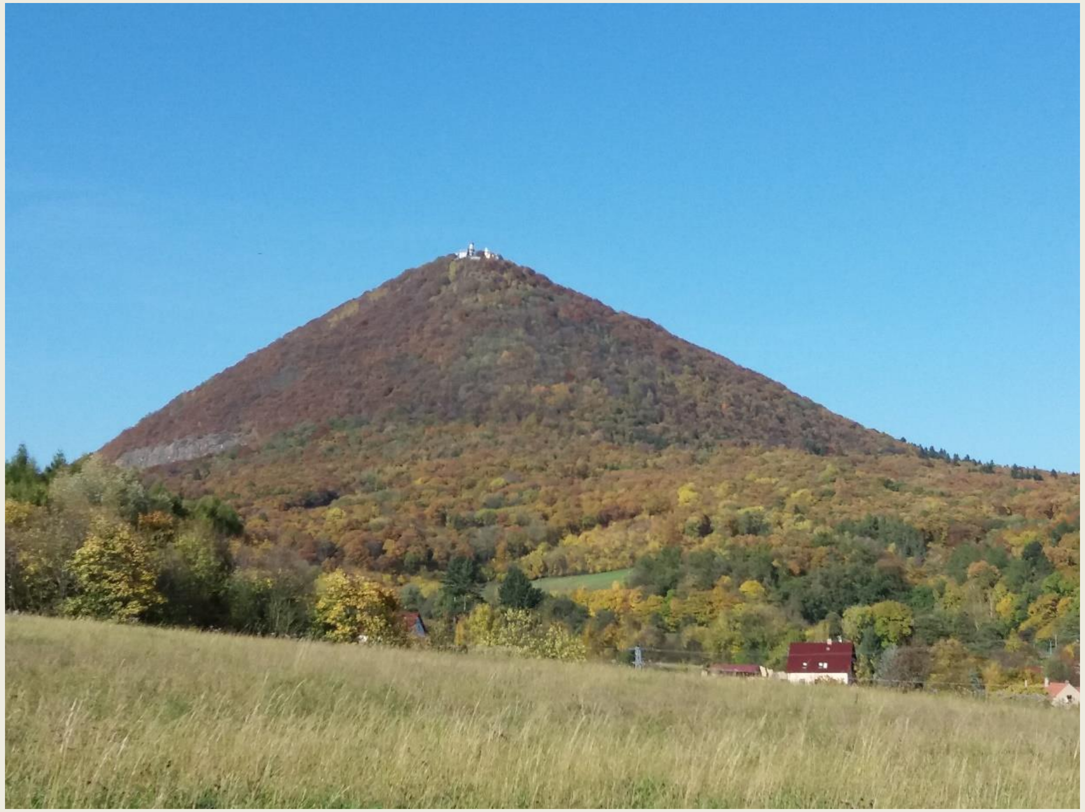

Foto: Handrij Härtel

„Studie posouzení potenciálu a vhodnosti nominace přírodních památek České republiky“ (Härtel et Sukeníková (eds.) (2010)

Foto: Handrij Härtel

Foto: Archiv Správy NPČŠ

REPORT ON THE SUITABILITY OF BOHEMIAN-SAXON SWITZERLAND FOR WORLD HERITAGE NOMINATION
Prof. Paul Williams

Czechia

- Historic Centre of Český Krumlov
- Historic Centre of Prague
- Historic Centre of Telč
- Pilgrimage Church of St John of Nepomuk at Zelená Hora
- Kutná Hora: Historical Town Centre with the Church of St Barbara and the Cathedral of Our Lady at Sedlec
- Lednice-Valtice Cultural Landscape
- Gardens and Castle at Kroměříž
- Holašovice Historic Village
- Litomyšl Castle
- Holy Trinity Column in Olomouc
- Tugendhat Villa in Brno
- Jewish Quarter and St Procopius' Basilica in Třebíč
- Ancient and Primeval Beech Forests of the Carpathians and Other Regions of Europe *
- Erzgebirge/Krušnohoří Mining Region *
- Landscape for Breeding and Training of Ceremonial Carriage Horses at Kladruby nad Labem
- The Great Spa Towns of Europe *

Zdroj: https://whc.unesco.org/en/list/

Zdroj: https://whc.unesco.org/en/list/

Description | Maps | Documents | Gallery | Indicators

Ancient and Primeval Beech Forests of the Carpathians and Other Regions of Europe

This transnational property includes 94 component parts in 18 countries. Since the end of the last Ice Age, European Beech spread from a few isolated refuge areas in the Alps, Carpathians, Dinarides, Mediterranean and Pyrenees over a short period of a few thousand years in a process that is still ongoing. The successful expansion across a whole continent is related to the tree's adaptability and tolerance of different climatic, geographical and physical conditions.

English | French | Arabic | Chinese | Russian | Spanish

Ancient and Primeval Beech Forests of the Carpathians and Other Regions of Europe (extension 2021). Massane split beech. © RNN Forêt de la Massane

Albania, Austria, Belgium, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Croatia, Czechia, France, Germany, Italy, North Macedonia, Poland, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Switzerland, Ukraine

Date of Inscription: 2007
Significant modifications to the boundaries : 2011,2017,2021
Criteria: (ix)
Property : 98,124.96 ha
Buffer zone: 294,716.32 ha
Dossier: 1133quater

N48 54 0 E22 11 0

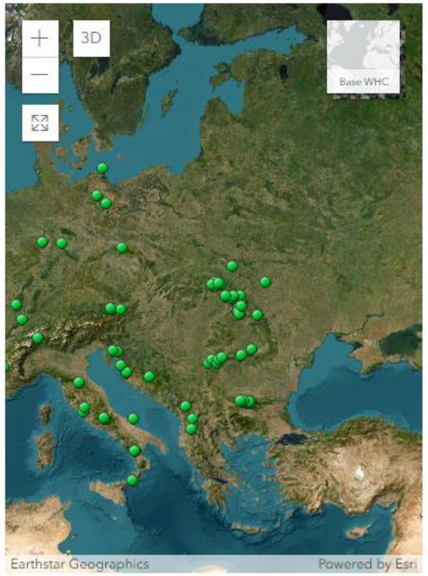

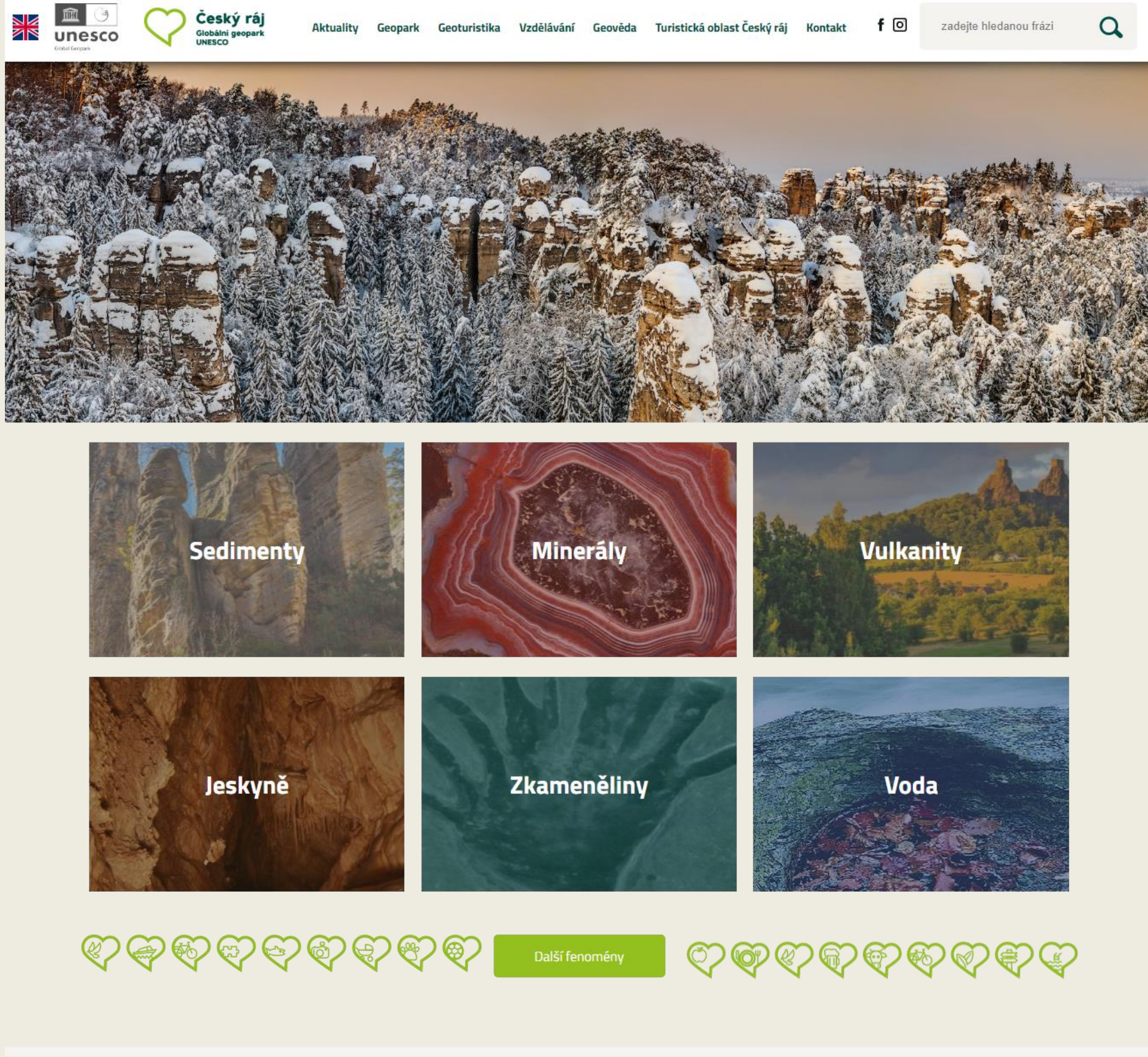

Zdroj: https://en.unesco.org/global-geoparks

Zdroj: http://www.geoparkceskyraj.cz/

"Building peace in the minds of men and women"

IN BRIEF | WHAT WE DO | WHERE WE WORK | PARTNERS | JOIN US | RESOURCES

Home › Man and the Biosphere (MAB) Programme

Man and the Biosphere (MAB) Programme

The MAB programme is an intergovernmental scientific programme that aims to establish a scientific basis for enhancing the relationship between people and their environments. It combines the natural and social sciences with a view to improving human livelihoods and safeguarding natural and managed ecosystems, thus promoting innovative approaches to economic development that are socially and culturally appropriate and environmentally sustainable.

The **World Network of Biosphere Reserves** currently counts **738 sites** in **134 countries** all over the world, including **22 transboundary sites**.

Zdroj: https://en.unesco.org/mab

"Building peace in the minds of men and women"

IN BRIEF | WHAT WE DO | WHERE WE WORK | PARTNERS | JOIN US | RESOURCES

Home › Biosphere Reserves

Biosphere Reserves

(unesco.org)

Biosphere reserves promote solutions reconciling the conservation of biodiversity with its sustainable use. They are learning areas for sustainable development under diverse ecological, social and economic contexts, touching the lives of more than 250 million people.

There are currently 738 biosphere reserves in 134 countries, including 22 transboundary sites, that belong to the **World Network of Biosphere Reserves**.

What are Biosphere Reserves?

Biosphere reserves are 'learning places for sustainable development'. They are sites for testing interdisciplinary approaches to understanding and managing changes and interactions between social and ecological systems, including conflict prevention and management of biodiversity.

Read more

- Home
- What are Biosphere Reserves?
- World Network of Biosphere Reserves
- Designation and Review Process
- Man and the Biosphere Programme

Zdroj: https://en.unesco.org/biosphere

Zdroj: https://unesdoc.unesco.org/

Czech Republic

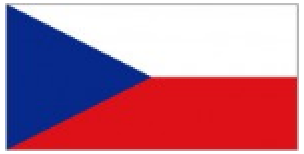

Focal point for biosphere reserves:
Mr. Jan Sima
Director of Department of Species Protection and Implementation of International Commitments
Ministry of the Environment of the Czech Republic
Vrsovicka 1442/65
100 10 Prague 10
Email: jan.sima@mzp.cz

MAB National Committee

Biosphere reserves

There are **6** biosphere reserves in the Czech Republic:

Krivoklátsko Biosphere Reserve
Designated in 1977
Periodic reviews: 1998 and 2017

Trebon Basin Biosphere Reserve
Designated in 1977
Periodic reviews: 1998 and 2016

Lower Morava Biosphere Reserve
Designated in 1986
Periodic reviews: 2003 and 2014

Sumava Biosphere Reserve
Designated in 1990
Periodic reviews: 2017

Krkonoše/Karkonosze Biosphere Reserve
Designated in 1992 (Transboundary BR with Poland)
Periodic reviews: 2012

Bilé Karpaty Biosphere Reserve
Designated in 1996
Periodic reviews: 2012

Zdroj: https://en.unesco.org/biosphere/eu-na#czechrepublic

Managament chráněných území

Divočina vs. biodiverzita

Spontánní procesy vs. management

Foto: Handrij Härtel

<u>Managementové</u> kategorie chráněných území dle IUCN

Kategorie I - přísná přírodní rezervace / území divočiny (*Strict Nature Reserve / Wilderness Area*)

Kategorie II - národní park (*National Park*)

Kategorie III - přírodní památka (*Natural Monument*)

Kategorie IV - území určené k péči o biotopy a druhy (*Habitat / Species Management Area*)

Kategorie V - chráněná krajina / mořská oblast (*Protected Landscape / Seascape*)

Kategorie VI - řízené území ochrany přírodních zdrojů (*Managed Resource Protected Area*)

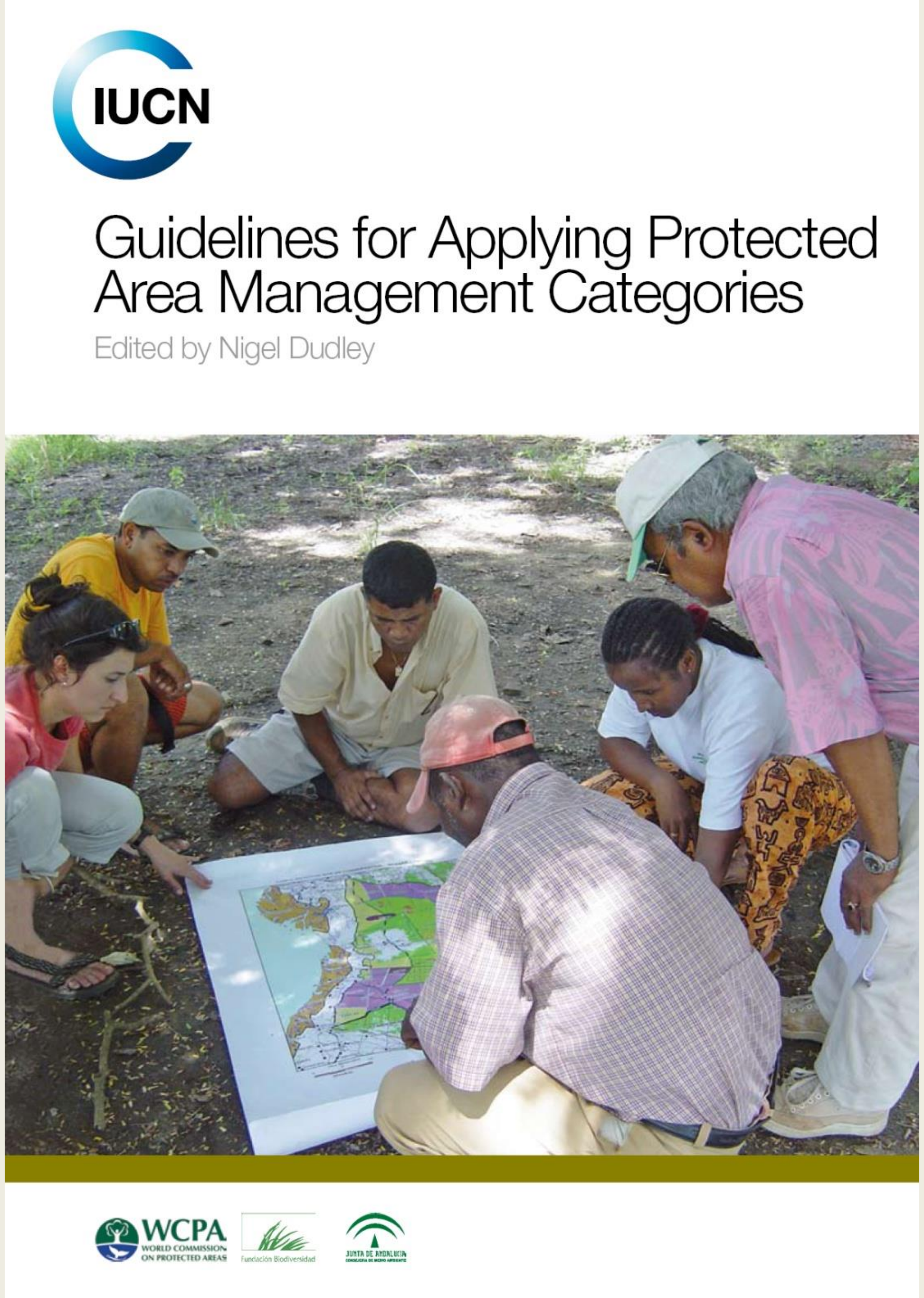

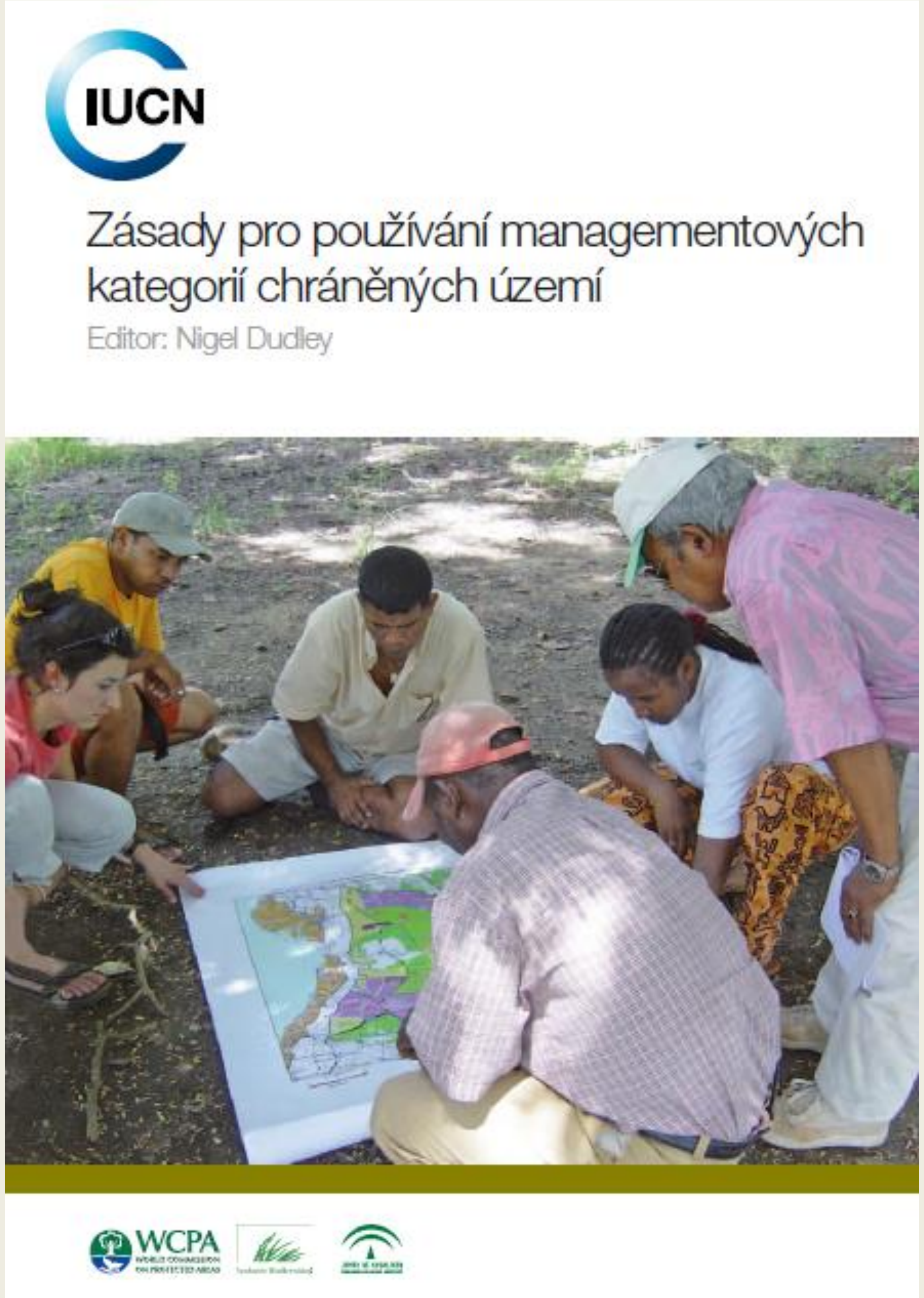

Zdroj: http://www.forumochranyprirody.cz/sites/default/files/zahranicni-inspirace/iucn_guidelines_final_cz.pdf

Tabulka 2. "Národní parky" v různých kategoriích

Kategorie	Jméno	Poloha	Rozloha (ha)	Rok
Ia	Národní park Dipperu	Austrálie	11 100	1969
II	Národní park Guanacaste	Kostarika	32 512	1991
III	Národní park Yozgat Camligi	Turecko	264	1988
IV	Národní park Pallas Ounastunturi	Finsko	49 600	1938
V	Národní park Snowdonia	Wales, Velká Británie	214 200	1954
VI	Národní park Expedition	Austrálie	2 930	1994

Je důležité připomenout, že ***skutečnost, že stát nazval nebo se chystá nazvat území národním parkem, neznamená, že by se o ně mělo v souladu s těmito zásadami pečovat jako o kategorii II***. Ve skutečnosti by měl vždy být stanoven a aplikován nejvhodnější způsob managementu; je na státech či dalších klíčových účastnících, aby potom rozhodli o vhodném názvu.

Zdroj: http://www.forumochranyprirody.cz/sites/default/files/zahranicni-inspirace/iucn_guidelines_final_cz.pdf

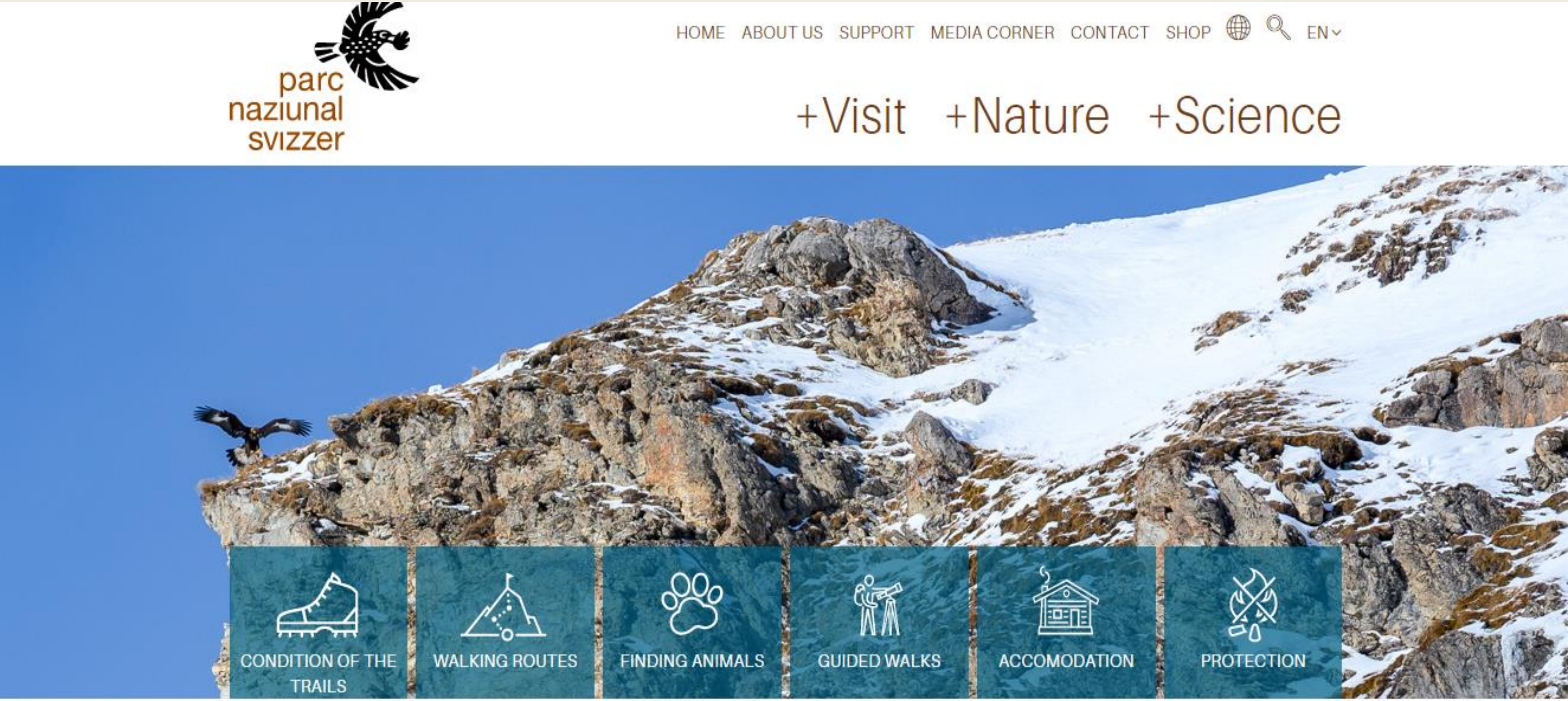

Zdroj:https://www.nationalpark.ch/en/

Národní park Snowdonia kategorie V ve Walesu chrání rozsáhlé oblasti větrem bičovaných náhorních plošin a rozeklaných vrcholů uprostřed kulturní krajiny, formované hlavně pastevectvím a v minulosti i těžebním průmyslem. © *Nigel Dudley*

Zdroj: http://www.forumochranyprirody.cz/sites/default/files/zahranicni-inspirace/iucn_guidelines_final_cz.pdf

Foto: Handrij Härtel

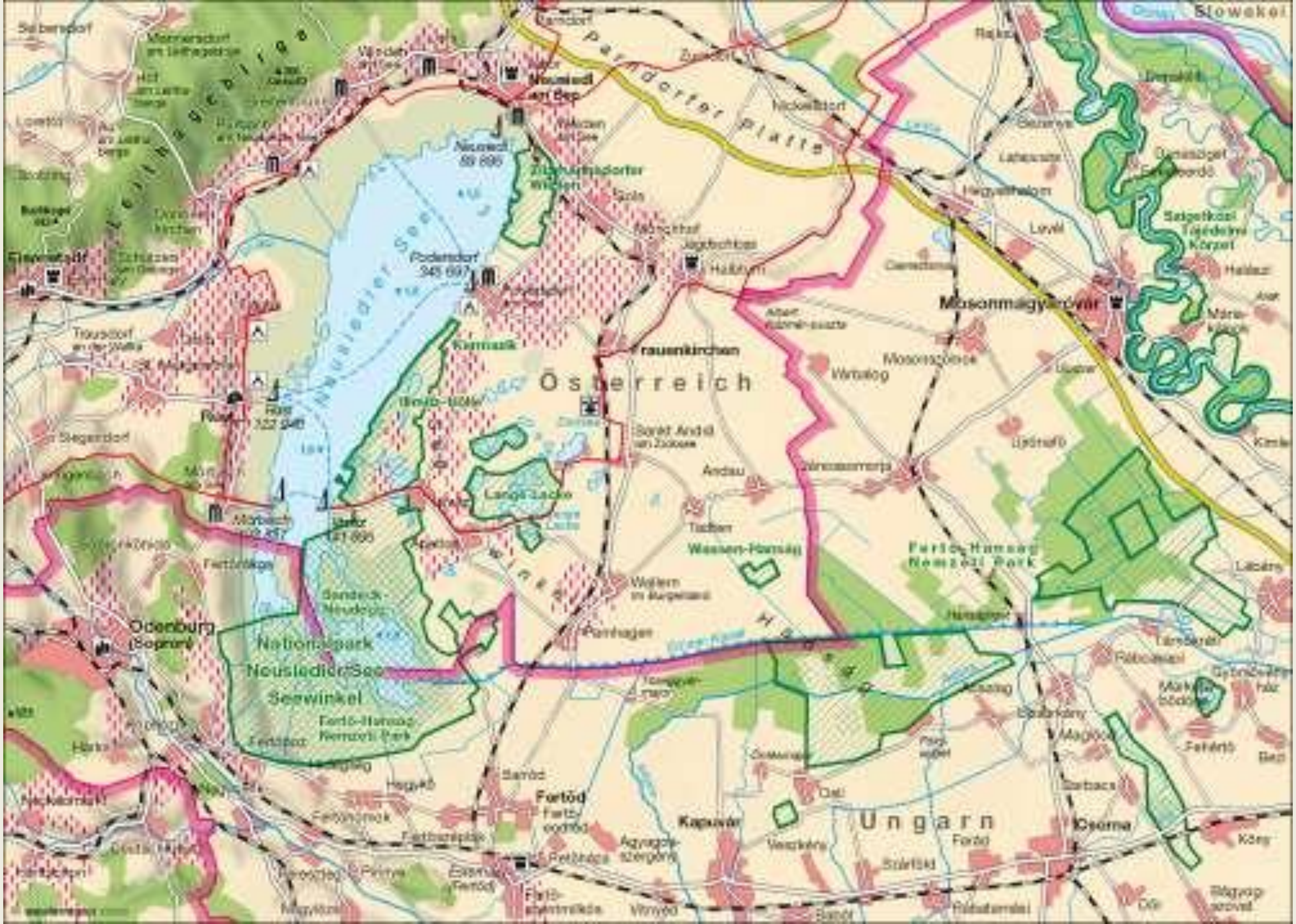

Parndorfer Platte
Neusiedl am See
Neusiedler See
Österreich
Frauenkirchen
Mosonmagyaróvár
Halbturn
Podersdorf
Rust
Mörbisch
Lange Lacke
Andau
Tadten
Wallern im Burgenland
Pamhagen
Odenburg (Sopron)
Nationalpark
Neusiedler See
Seewinkel
Fertő-Hanság Nemzeti Park
Fertőd
Kapuvár
Ungarn
Csorna

Kategorie II: národní park

Chráněná území kategorie II jsou rozsáhlá přírodní nebo přírodě blízká území, určená k ochraně velkoplošně probíhajících ekologických procesů spolu s množstvím druhů a ekosystémů pro dané území charakteristických, která zároveň dávají možnost pro realizaci duchovních, vědeckých, výchovných, rekreačních a návštěvních cílů, environmentálně a kulturně slučitelných s cíli ochrany území.

Před volbou kategorie je třeba nejprve zkontrolovat, zda lokalita splňuje požadavky definice chráněného území (str. 8).

Primární cíl

- Chránit přirozenou biodiverzitu spolu s hlavními ekologickými strukturami a souvisejícími environmentálními procesy a podporovat vzdělávání a rekreaci.[3]

Zdroj: http://www.forumochranyprirody.cz/sites/default/files/zahranicni-inspirace/iucn_guidelines_final_cz.pdf

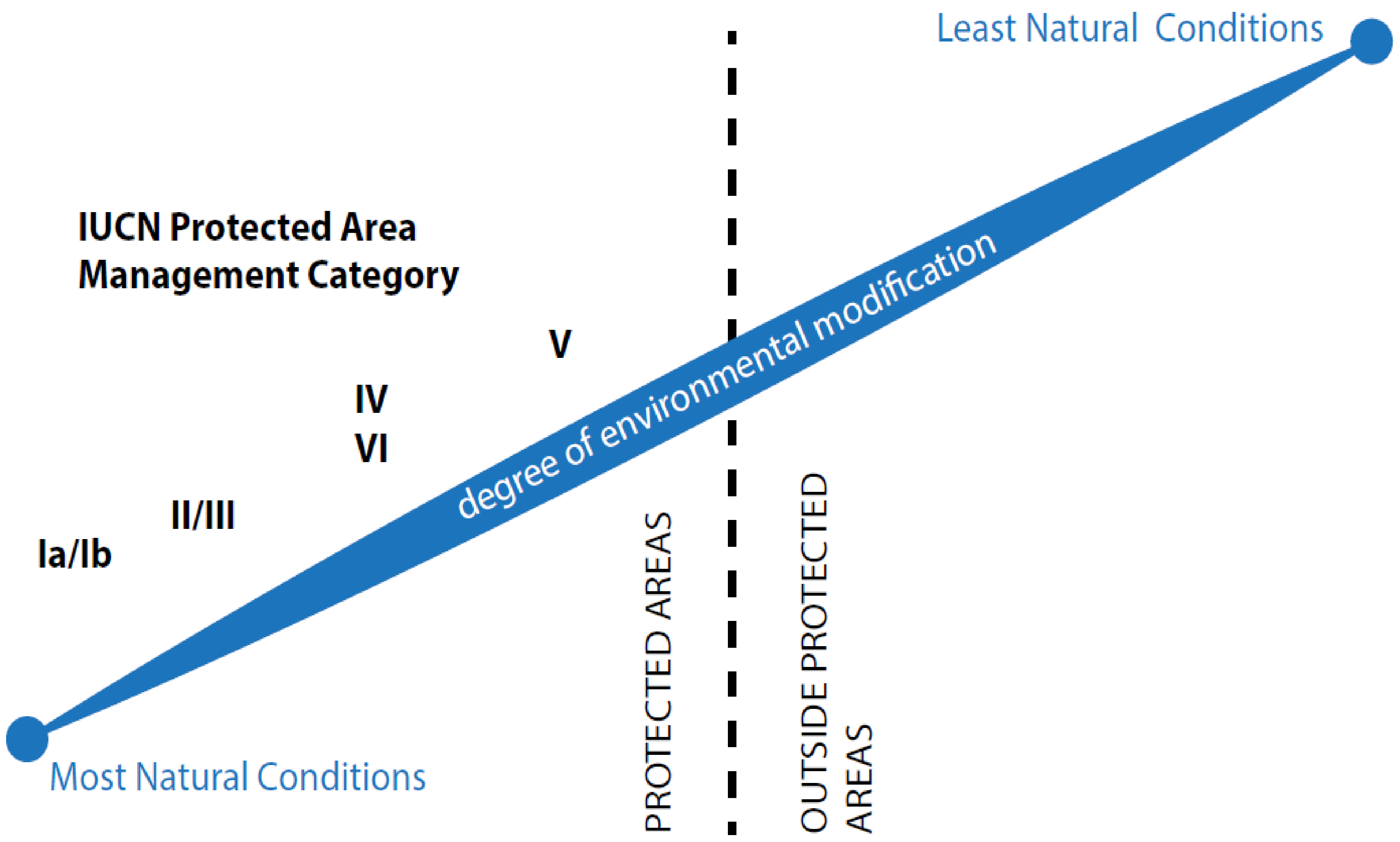

Figure 2.1 Naturalness and IUCN protected area categories

Source: Adapted from Dudley (2008:24)

Zdroj:https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/pag-021.pdf

Tabulka 16. Orientační průvodce vztahem mezi obnovou a různými kategoriemi IUCN

Kategorie IUCN						
Ia	Ib	II	III	IV	V	VI
Obnova cestou přírodních procesů jako výsledek formální ochrany						
		Aktivní, časově omezená obnova				
				Kontinuální obnova kvůli biodiverzitě		
					Kontinuální obnova kvůli biodiverzitě a potřebám člověka	

Zdroj: http://www.forumochranyprirody.cz/sites/default/files/zahranicni-inspirace/iucn_guidelines_final_cz.pdf

IUCN Management categories Guidelines 2008

Restoration <u>through time-limited interventions</u> to undo past damage: one or more interventions to restore damage;

…..removal of invasive species – <u>not usually suitable in strictly protected category Ia or Ib protected areas but usually suitable in other categories</u>.

2016 IUCN Wilderness Guidelines:

Nonetheless, managers should be aware of the potential
problems posed by alien and invasive species and take action
to protect indigenous species wherever possible

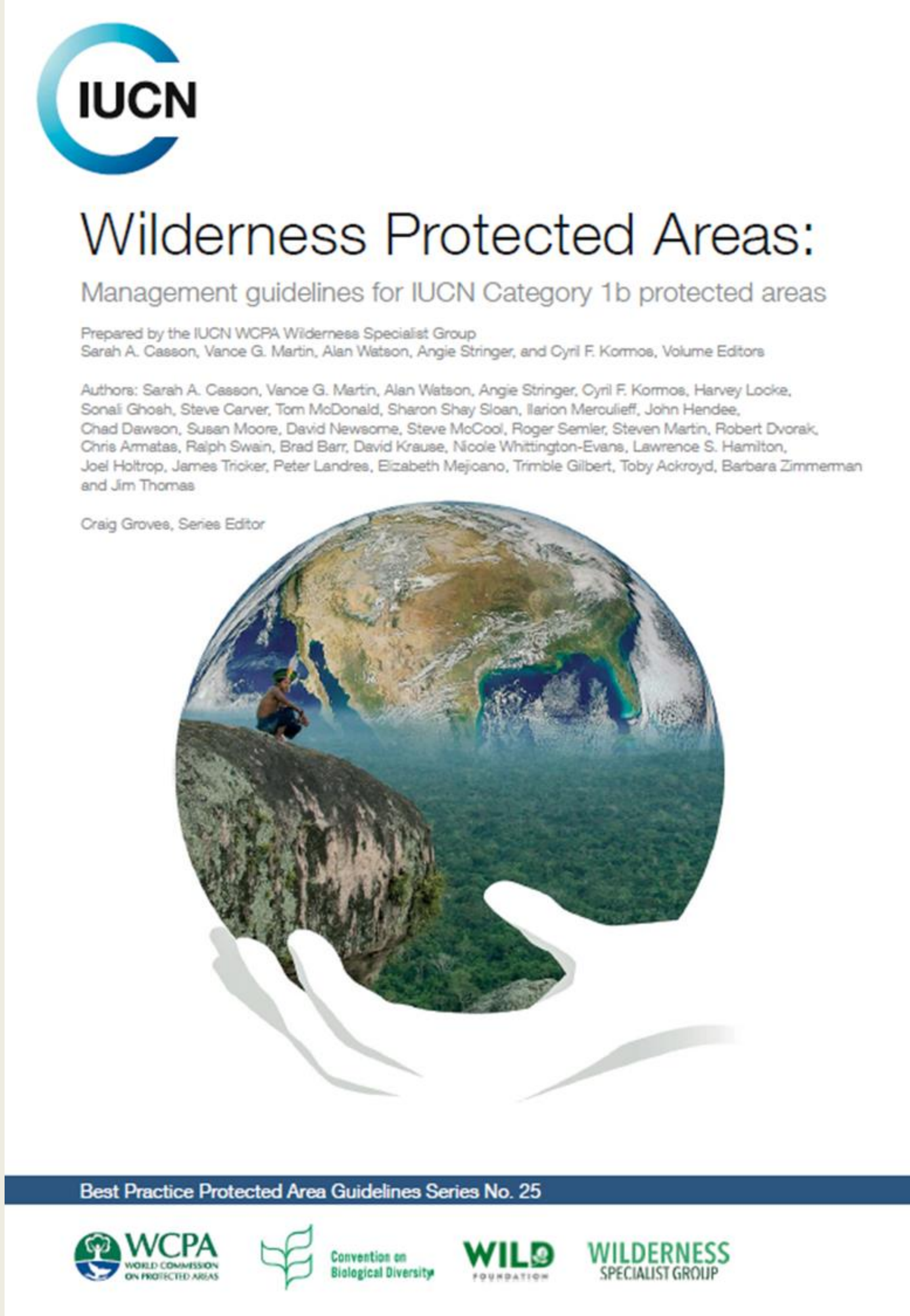

Zdroj: https://www.iucn.org/

WILDNIS
IN DEUTSCHLAND

Königsbrücker Heide

Zdroj: https://wildnisindeutschland.de/gebiete/koenigsbruecker-heide/

NATURSCHUTZGEBIET KÖNIGSBRÜCKER HEIDE

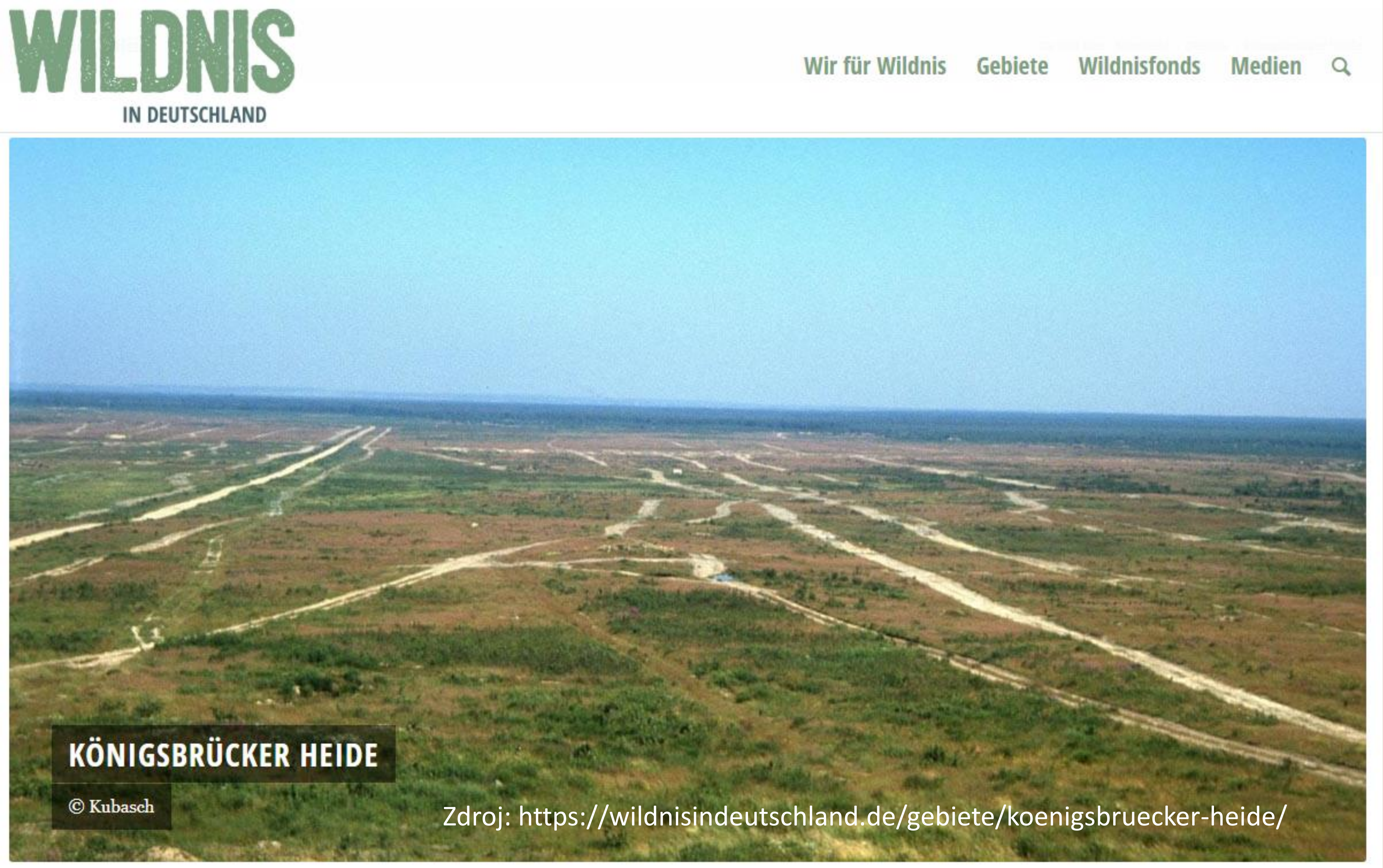

Zdroj: https://wildnisindeutschland.de/gebiete/koenigsbruecker-heide/

Proč chceme divočinu (spontánní procesy)?

- Divočina, spontánní procesy jako <u>cíl</u>
- nebo
- Divočina jako <u>prostředek</u> pro ochranu stávajících ekosystémů a druhů

Zdroj: Wikipedia

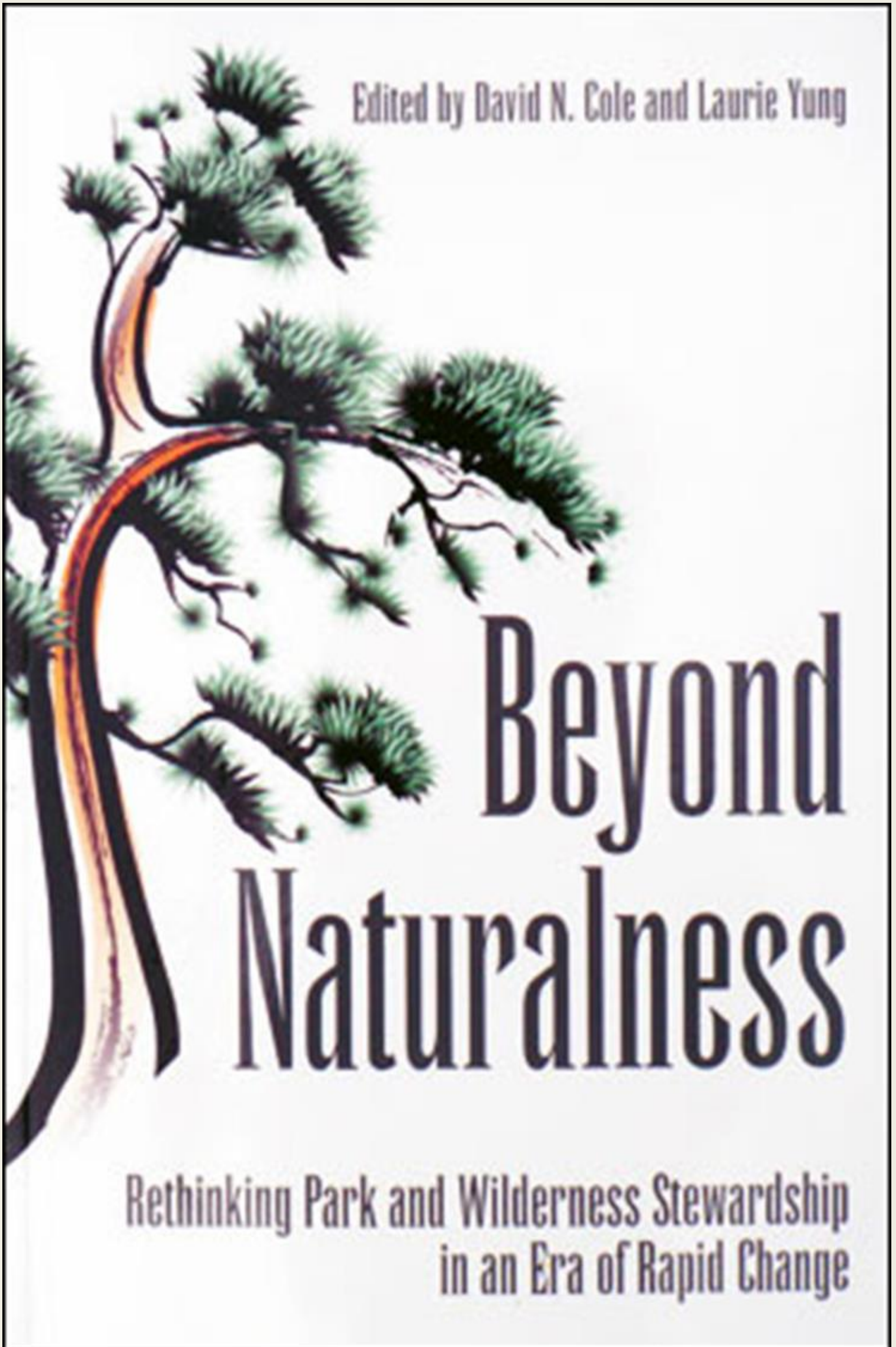

Naturalness concept

- Naturalness apears a guiding concept throughout protected area policy

Many dilemmas and limits

- Influence by **indigenous populations**
- the rise of **non-equilibrium dynamics**
- shift from the **nature balance** to the flux of nature
- deterministic models are too simple to describe the complexity of nature dynamics
- stochastic processes (chance, events) play important role
- **are we able to define what is *natural* ?**

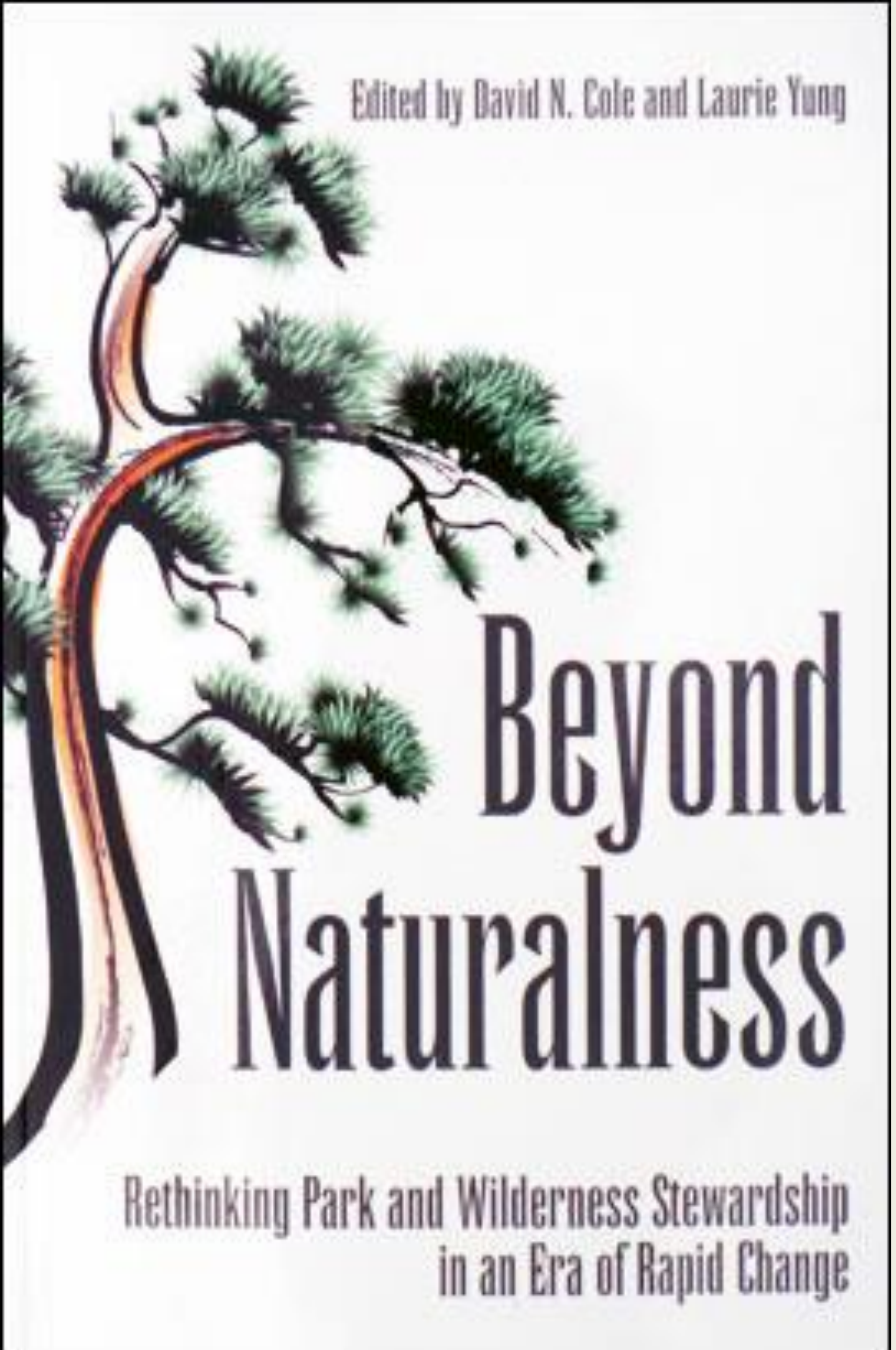

- The concept of naturalness does not provide sufficent guidance for wilderness stewardship
- Anthropogenic change is increasing in both extent and magnitude.
- The managers responsible for stewarding parks and wilderness areas must decide whether respond to such changes by intervening in ecosystem processes

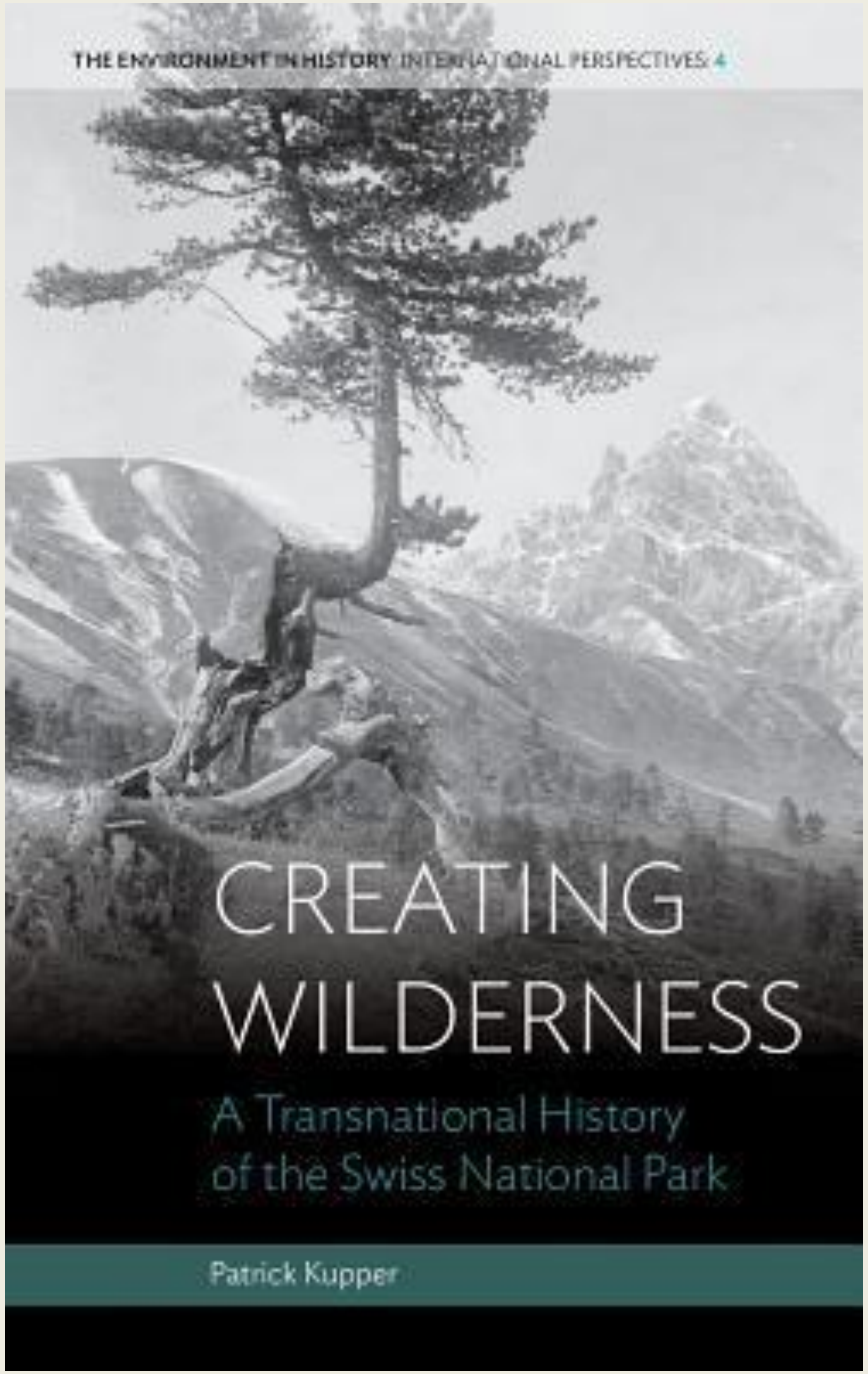

„Divočinu nelze ex definitione vytvořit, lze ji pouze připustit.“
Igor Míchal (2002)

Švýcarsky NP (1914): Ia

Zdroj:
https://www.swisscommunity.org/

Rekonstrukční přístup
(*Historical fidelity approach*)

Obnova pozměněných ekosystémů

Foto: Handrij Härtel

Rekonstrukční přístup
(*Historical fidelity approach*)

Dilemata

- Obnova (Restoration): k jaké době?
- Aldo Leopold (1963): intervence by měly znovuvytvořit *„the ecological scene as viewed by the first European visitors“.*
- nemáme kompletní data k minulosti
- role *„indigenous people“*
- statický přístup

Zdroj: https://www.aldoleopold.org/

Rekonstrukční přístup
(*Historical fidelity approach*)

Eradikace invazních druhů

Dilemata:

- které druhy?
- invaze vs. přirozené migrace?
- udržitelnost managementu?
- negativní dopady invaze vs. negativní dopady zásahů proti invazním druhům

Zdroj: Fotoarchiv Správy NPČŠ

Rekonstrukční přístup

Reintrodukce (repatraice) regionálně vyhynulých druhů

Dilemata:

- které druhy?

Zdroj: Fotoarchiv Správy NPČŠ

Rekonstrukční přístup

Simulace chybějících ekologických faktorů

Dilemata:

- které faktory?
- v jakém rozsahu?
- Velké šelmy (Lov?)
- Velcí herbivoři?

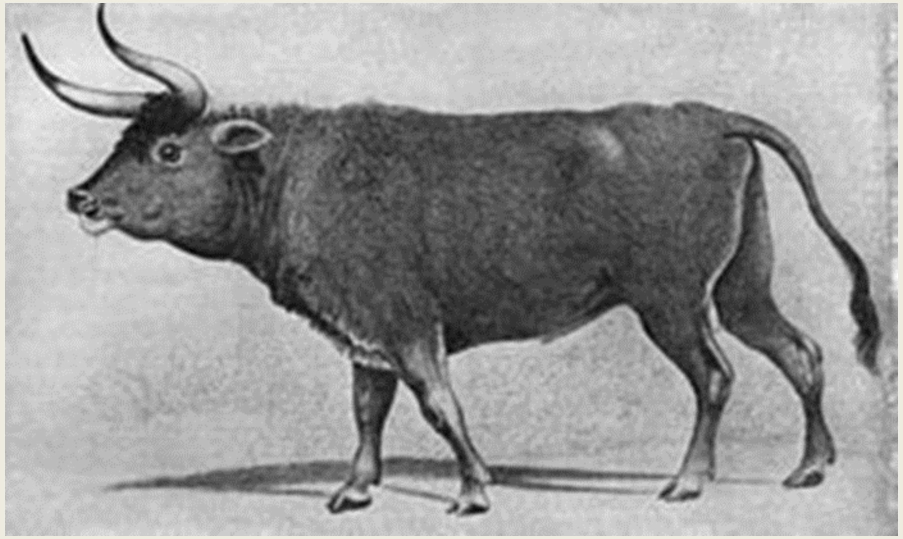

Zdroj: https://www.ceska-krajina.cz/

The Netherlands' grand rewilding experiment, gone haywire

By Steph Yin · August 23, 2019

Listen 14:42

Konik horses fighting in the Oostvaardersplassen reserve in the Netherlands. (Image courtesy of Andrew Balcombe)

Zdroj: https://whyy.org/segments/the-netherlands-grand-rewilding-experiment-gone-haywire/

Prehistoric Europe "had a whole menagerie of large grazing ungulates," Vera said.

To keep thick forest from filling in, Frans Vera and his allies introduced dozens of large herbivores to the Oostvaardersplassen. (Image courtesy of Clemens Driessen)

Vera got a job at the Dutch forestry service, and over the 1980s and '90s, together with allies in other government ministries, he started to bring these big ungulates — hoofed mammals — to the Oostvaardersplassen.

Zdroj: https://whyy.org/segments/the-netherlands-grand-rewilding-experiment-gone-haywire/

The big grazers in the Oostvaardersplassen are confined to a grazing area about one-fourth the size of Disney World. (Image courtesy of Frank Berendse and Ruben Smit)

So the number of large herbivores continued to climb, up to more than 5,000.

Zdroj: https://whyy.org/segments/the-netherlands-grand-rewilding-experiment-gone-haywire/

That winter was particularly wet and cold, and there just wasn't enough vegetation for all the big grazers. More than 3,000 of them — 60% of the horses, cattle and deer — died in the Oostvaardersplassen. The mass starvation and mortality were visible from the trains that ran past the reserve.

The winter of 2017 to 2018 was particularly severe, and more than 3,000 large herbivores died in the Oostvaardersplassen. (Image courtesy of Frank Berendse and Ruben Smit)

Schulting was part of a well-organized group of animal-rights activists and protesters that stoked public outrage. They spread images of emaciated corpses on Facebook and had teams throwing hay to the grazers 24 hours a day.

Zdroj: https://whyy.org/segments/the-netherlands-grand-rewilding-experiment-gone-haywire/

Protestors shared images of dead animals on Facebook, threw hay over the reserve's fences, and organized demonstrations to protest the management of the Oostvaardersplassen. (Image courtesy of Karin Schulting)

Zdroj: https://whyy.org/segments/the-netherlands-grand-rewilding-experiment-gone-haywire/

A failed experiment?

Last September, authorities of the province of Flevoland called for a change in the management of the Oostvaardersplassen, with a plan to drastically reduce the number of animals.

They set an upper limit of 1,100 for the number of large grazers on the reserve, meaning more than 1,800 deer had to be shot, much of the meat sold for food.

Herds of horses have been transported to nature reserves in Spain and Belarus.

Last spring, managers fed some ailing cattle in the reserve.

It's safe to say, nonintervention no longer applies in the Oostvaardersplassen.

Among the big grazers in the Oostvaardersplassen are Heck cattle, which Nazi scientists back-bred from domesticated cows to be closer to their wild ancestor, the aurochs. (Image courtesy of Clemens Driessen)

Zdroj: https://whyy.org/segments/the-netherlands-grand-rewilding-experiment-gone-haywire/

Požáry

Dilemata / limity:

- přirozenost rozsáhlých požárů?
- dopad na přírodu?
- aktivní management?

Parks, reserves and protected areas

- Visit a national park
- Types of protected areas
- Establishing protected areas
- Park management
- **Fire**
  - Managing fire in national parks
  - Current incidents and alerts
  - Fire management strategies
  - Staying safe and protecting your property
  - Impact of fire on plants and animals
- Policies
- Commercial activities in parks
- Development guidelines
- Work as a ranger or field officer

Home > Parks, reserves and protected areas > Fire > Fire management strategies

Blue Mountains National Park fire management strategy

The NPWS contact details displayed on the fire management strategy may be out of date. For the most up-to-date contact information see **National Parks offices around NSW** or the **National Parks Contact Centre**.

The format and structure of this publication may have been adapted for web delivery.

Page last updated: 07 May 2015

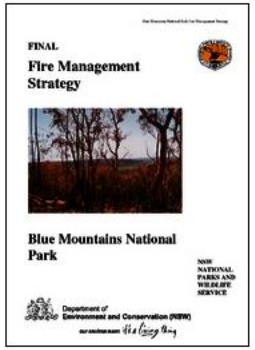

DOWNLOAD NOW

About this publication

- **Date published: January 2004**
- **Subject: Fire, National Parks and Reserves**
- **ID: DEC20040169**
- **ISBN: 1-74122-1609**
- **Publisher: Office of Environment and Heritage**
- **File name: FMSBlueMountainsNP.pdf**
- **File size: 6.73 MB**
- **Pages: 80**

Video: Handrij Härtel

Spontánní post-požárový management

Foto: Vácav Sojka

Bezintervenční přístup
Hands-off (non-intervention) approach

- Ponechat přírodu bez zásahu: *„Natur Natur sein lassen“* (Hans Biebelriether)

NATIONALPARK-PHILOSOPHIE: NATUR NATUR SEIN LASSEN

Die Formel „Natur Natur sein lassen“ von Hans Bibelriether hat Geschichte geschrieben. Sie prägte und prägt die Geschichte des Nationalparks Bayerischer Wald entscheidend mit und ist das Motto des Parks. Hier darf sich Natur auf einem wachsenden Teil der Gesamtfläche nach ihren eigenen Gesetzen entwickeln – ohne menschliche Eingriffe.

Der Wald stirbt nicht, er regeneriert sich - wie hier am Lusen. (Foto: Holger Lieber)

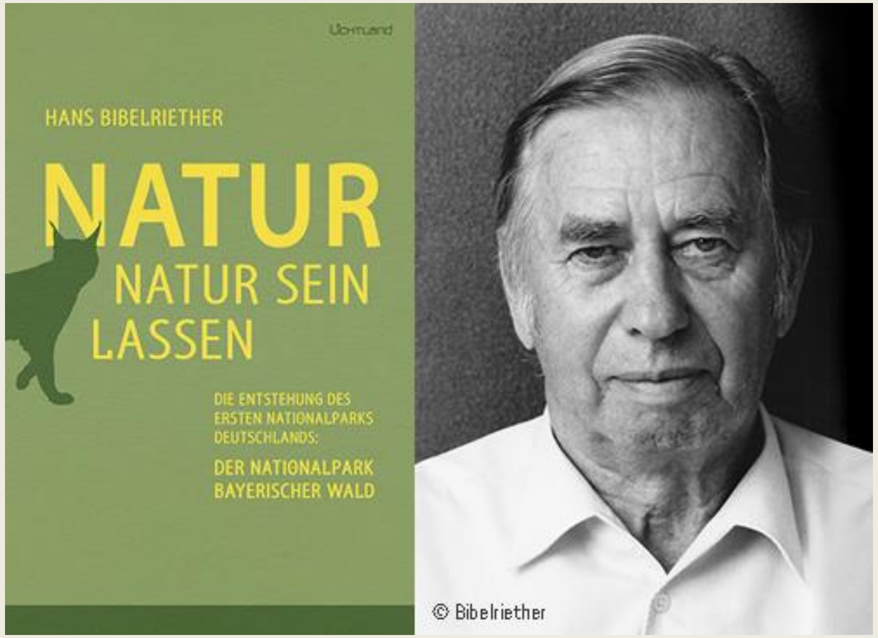

Zdroj: https://lichtland.eu/

Bezintervenční přístup
Hands-off (non-intervention) approach

Biebelriether: „Geschützt werden muss die natürliche Entwicklung von Ökosystemen, die Kraft der Evolution“.

Dilemata / Limity

- Dopad na chráněné a ohrožené druhy/habitaty (včetně Natura 2000)
- Co s invazními druhy?
- Příliš malé území. Příliš silné externí vlivy (lov?)
- Společenské limity (požáry, bezpečnost návštěvníků apod.)
- Rozsah nepřímých vlivů (spad dusíku, klimatická změna)

Why difficult trade-offs: we combine different approaches

Heritage ⟷ Hands-off

- **Historical fidelity (naturalness) approach**
- restoration zone
- reintroduction of species
- combat invasive species

Hands-off approach

- non-intervention zones (even in modified areas)
- no ambition to restore the whole park or wilderness area and bring all extinct species back

„old wilderness“ **„new wilderness“**

Mají tyto otázky vůbec řešení?
Dávají v době akcelerující globální změny smysl?
Proč / jak hledat hranice mezi „kulturním“ a „přírodním“?

- V územích, kde nám jde primárně o „**přírodní dynamiku**“ (ZOPK: „Zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice“), jako jsou národní parky, se nevyhneme **kombinaci různých přístupů**, které jdou filosoficky někdy částečně proti sobě.
- Proto se nevyhneme **arbitrárním rozhodnutím**.
- Při ochraně „staré divočiny“, kde chceme chránit **přírodní dědictví** a zároveň **co nejméně ovlivňovat přírodu, z principu nelze být zcela důsledný z pohledu filosofie ochrany přírody**.
- Tato nedůslednost není slabinou OP, je ji třeba ale umět přiznat, vysvětlit a obhájit.
- Míra dilemat bude tím vyšší, čím je území menší a historicky ovlivněnější.

§ 18a

Režim zón národních parků

(1) V zóně přírodní lze provádět pouze zásahy, které nejsou v rozporu s cílem ochrany této zóny. Výjimečně lze provádět i jiná opatření, je-li to nezbytné z důvodu ochrany životů a zdraví osob, ochrany majetku nebo ochrany přírody, a to:

a) zásahy proti šíření geograficky nepůvodních druhů organismů,

b) hašení požárů a provádění preventivních opatření proti vzniku lesních požárů podle zákona o požární ochraně; preventivní opatření lze provádět po předchozím projednání s orgánem ochrany přírody a při zohlednění cílů ochrany národního parku,

c) odstraňování nepotřebných staveb,

d) regulace početních stavů spárkaté zvěře,

e) opatření k zajištění bezpečnosti návštěvníků na turistických trasách,

f) údržba základní cestní sítě stanovené zásadami péče o národní park,

g) zásahy za účelem ochrany populací zvláště chráněných druhů rostlin nebo živočichů,

h) monitoring nebo výzkum, který nemění přírodní prostředí,

i) údržba vyznačených turistických nebo cyklistických tras, nebo

j) jednorázová obnova nebo zlepšení přirozeného vodního režimu.

Závěry

V obecné rovině **není rozpor** mezi ochranou biodiverzity a ochranu spontánních procesů: ochrana biodiverzity zahrnuje i ochranu spontánních procesů.

Foto: Handrij Härtel

Závěry

V praktické ochraně přírody se nelze vyhnout rozhodování mezi prioritami (**ochrana druhů vs. ochrana procesů**) tam, kde druhová diverzita je do značné míry výsledkem aktivních zásahů člověka.

Foto: Handrij Härtel

Závěry

- Spontánní procesy mohou mít za následek lokální snížení druhové bohatosti (**alfa diverzity**), toto nelze vždy interpretovat jako negativní jev z pohledu ochrany přírody.
- Uplatnění priority ochrany procesů před ochranou druhů v těchto územích by ale **nemělo vést ke ztrátám na úrovni gama diverzity** (diverzity v širším geografickém měřítku), tedy druhů, u nichž význam jejich výskytu v dané oblasti výrazně překračuje daný region.

416 H. Härtel

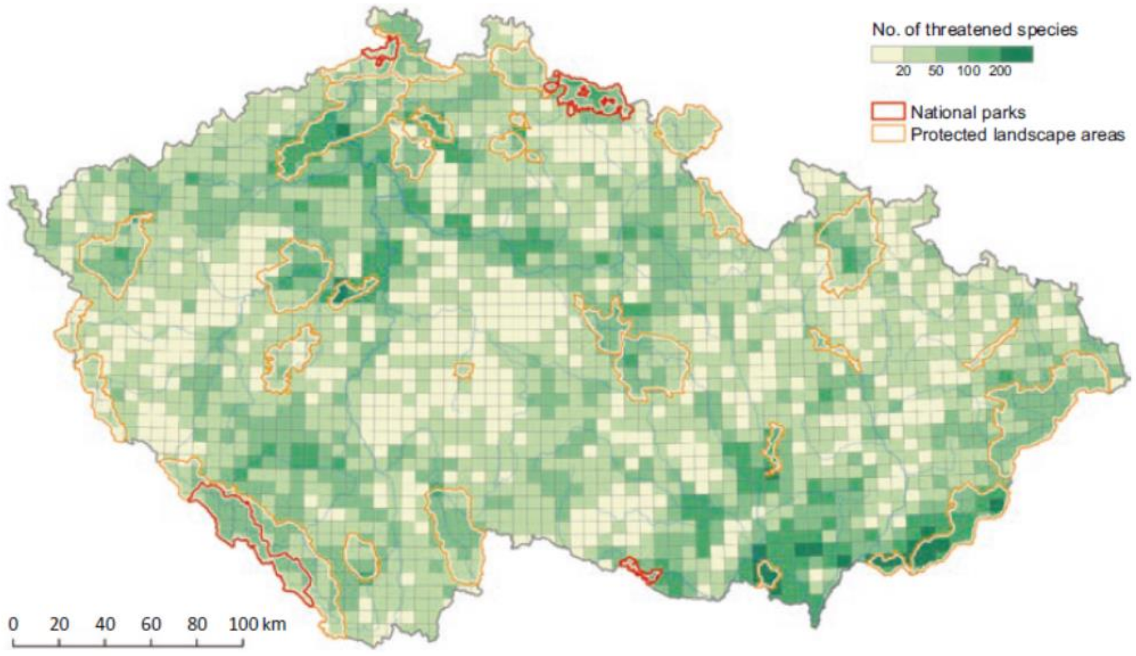

Fig. 9.6 Overlap of the regions harbouring a high number of threatened plant species with large-scale protected areas (national parks and landscape protected areas). The map shows the richness of threatened plants (categories C1, C2 and C3 in the 2012 edition of the Czech Red List) in quadrants of 5 × 3 min (approximately 5.5 × 5.9 km). National parks and protected landscape areas only partly overlap the regions rich in threatened species, which occur mainly at low altitudes, whereas the large-scale protected areas are situated predominantly at middle and high altitudes (species distribution data were obtained from the Pladias database (www.pladias.cz) and data on protected areas were provided by © Nature Conservation Agency of the Czech Republic)

Zdroj: Härtel H. (2017): Conservation of Botanical Diversity in the Czech Republic. In: Chytrý M., Danihelka J., Kaplan Z. et Pyšek P. (eds), Flora and Vegetation of the Czech Republic, pp. 401-444. Springer International Publishing.

Ohrožené druhy a zvláště chráněná území

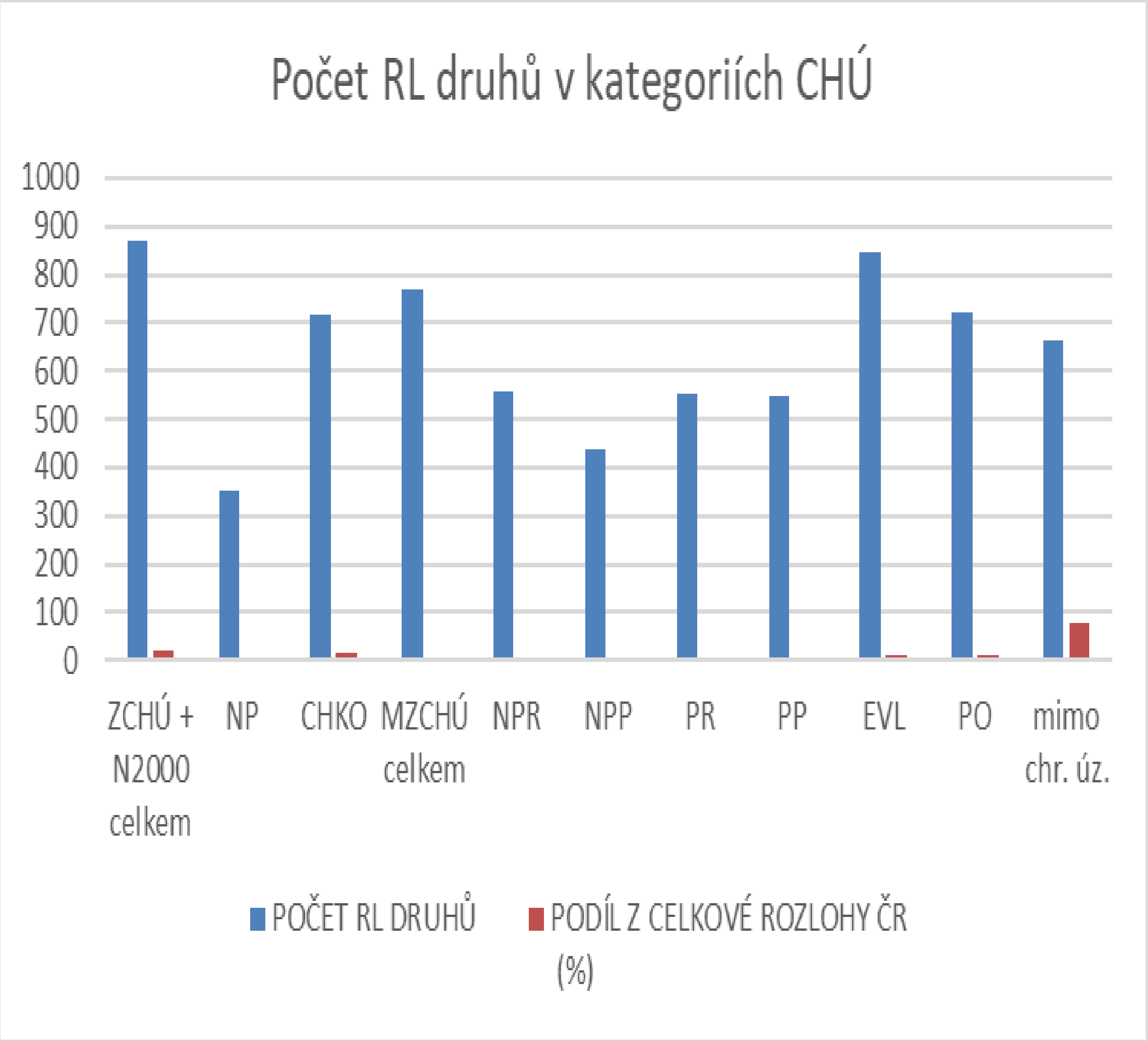

ÚZEMÍ	POČET RL DRUHŮ	PODÍL Z CELKOVÉ ROZLOHY ČR (%)	PODÍL Z CELKOVÉHO POČTU RL DRUHU (%)	ROZLOHA (ha)
ZCHÚ + N2000 celkem	870	21,88	92,06	1 725 640,59
NP	351	1,51	37,14	119 018,84
CHKO	715	14,43	75,66	1 138 177,01
MZCHÚ celkem	771	1,47	81,59	115 625,68
NPR	556	0,39	58,84	30 427,51
NPP	437	0,10	46,24	8 273,23
PR	552	0,55	58,41	43 530,32
PP	550	0,43	58,20	33 767,96
EVL	845	10,09	89,42	795 640,08
PO	721	8,92	76,30	703 437,32
mimo chr. úz.	664	78,12	70,26	6 161 359,41

Zdroj: NDOP

Ohrožené druhy a zvláště chráněná území

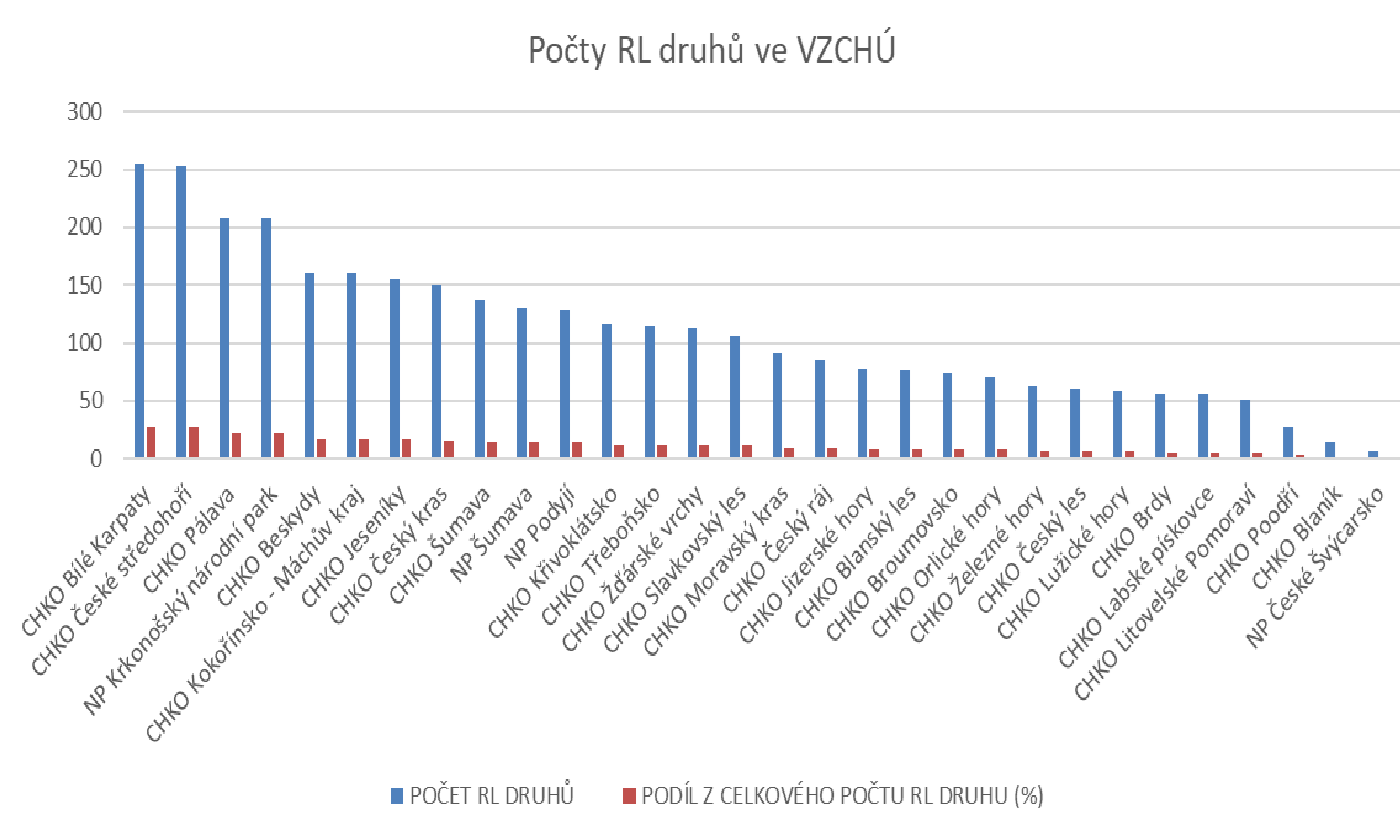

ÚZEMÍ	POČET RL DRUHŮ	PODÍL Z CELKOVÉHO POČTU RL DRUHU (%)	ROZLOHA (ha)
CHKO Bílé Karpaty	254	26,88	74 687,73
CHKO České středohoří	253	26,77	106 892,21
CHKO Pálava	208	22,01	8 535,86
NP Krkonošský národní park	208	22,01	36 352,13
CHKO Beskydy	160	16,93	120 510,26
CHKO Kokořínsko - Máchův kraj	160	16,93	41 037,14
CHKO Jeseníky	156	16,51	74 369,68
CHKO Český kras	150	15,87	13 225,70
CHKO Šumava	138	14,60	99 520,63
NP Šumava	130	13,76	68 459,67
NP Podyjí	129	13,65	6 279,28
CHKO Křivoklátsko	116	12,28	62 497,15
CHKO Třeboňsko	115	12,17	68 744,62
CHKO Žďárské vrchy	113	11,96	70 888,83

Zdroj: NDOP

Závěry

- Nalezení **vyvážených proporcí** mezi oběma koncepty. Ale v rámci širšího geografického pohledu!

- **Potřeba adaptivního managementu vs. dlouhodobého strategického plánování**

- **Důležitý je cíl.** Vše ostatní jsou prostředky...

Zdroj: https://www.nationalpark-saechsische-schweiz.de/